

UNA COMEDIA CADA SETMANA.

OBRA 3 y 4.

AUGÉ ARTÍS BABAGUER

Vilacalmosa

Farsa lírica en dos actes

(MÚSICA DE CARLES ORÓ)

Una pesseta

S. BONAVÍA, IMPRESSOR.

PETRITXOL, 2. - Barcelona.

Vilacalmosa

La «Societat d'Autors Espanyols» es l'encarregada de cobrar els drets de representació d'aquesta obra.

Queda fet el dipòsit que marca la llei.

Es propietat de l'autor.

57

Vilacalmosa

FARSA LÍRICA EN DOS ACTES

LLETRA DE

AVELI ARTÍS Y BALAGUER

MÚSICA DE

CARLES ORÓ

BARCELONA

IMPREMTA DE SALVADOR BONAVÍA

CARRER DE PETRITXOL, 2

1910

FIGURES

En Castelló	35 anys.
En Castelletto	32 »
En Quimet	32 »
En Vidal	30 »
El senyor Camps	58 »
El senyor Casas	49 »
El senyor Mas	60 »
El senyor Camins	55 »
El Xofer	30 »
En Lluïset	22 »
L'Ernest	23 »
El doctor Garriga	40 »
En Manel	27 »
En Cisco	25 »
Un mosso	35 »
D. ^a Àngelina Ridaura	30 »
La Matilde	20 »
La Florentina	20 »
L'Eulalia	21 »
D. ^a Antonia	52 »

UNA ACOMPANYANTA, UN ALTRE MOSSO Y DOS DE
L' ESCUADRA - CHORS D' HOMES Y DONES

L'acció passa a l'Hotel de Vilacalmosa, punt d'estihueig, imaginari, en els nostres dies.

Aquesta obra va representarse per primera vegada al teatre Granvía, de Barcelona, la nit del 17 de Mars de 1910, desempenyant les figures, respectivament: don Joseph Santpere, don Alexandre Nolla, don Joaquim Viñas, don Manel Carabellido, don Joseph Pubill, don Joseh Ferràndiz, don Gabriel Granollers, don Pau Vidalés, don Ferràn Capdevila, don Artur Balot, don Joseph Viñas, don Domingo Miracle, don Francesch Ferràndiz, dos secundaris, y donya Assumpció Paricio, donya Josefa Ferràndiz, donya Julia Palmada, donya Rosa Xifreu y donya Enriqueta Guerra, a més del chor general, va dirigirlos l'esmentat senyor Santpere.

ACTE PRIMER

L'escena figura la terrassa de l'Hotel de Vilacalmosa. A la esquerra l'establiment, la porta del qual es a un àngol de cara al públich y a la qual porten tres o quatre grahons de marbre, amples. A les parets de l'edifici finestres, una d'elles de cara al públich. A la dreta, comensant desde una tercera part de les taules; llarch reixat de ferro que va fins al fons y se pert cap a l'esquerra, darrera lo que es cos d'edifici. Al centre de la part dreta y de la del fons, del reixat, dues entrades practicables, una a cada costat. A la dreta, (bastidors), grans arbres. Al fons montanyes gegantines que se vehuen llunyanes, de diferents tonalitats, deixant veure no més un retall de celatge. Repartits per lo que es terrassa banchs de fusta, testos ab plantes, sillons o balancins de jonch, etc. Son les quatre d'una tarda de Juny.

ESCENA PRIMERA

En QUIMET, en MANEL y en CISCO

A l'alsarse'l teló apareixen de cara a la dreta, mirant al lluny. Parlen tots molt vivament.

- MANEL. *An en Quimet.* El veu? Ara tomba'l marge de la dreta y passa per sota'ls garrofers...
- QUIM. Deu ser algun pobre...
- MANEL Vol dir que correria així y es giraria tantes vegades per veure si el persegueixen?
- QUIM. Potser se gira pera veure lo que ha corregut.
- CISCO. Renoy, si sembla un *andarín*.
- MANEL El senyor Casteletto, sembla!
- QUIM. Què diu, ara, aquest?
- CISCO. Sí que ho sembla, sí.
- QUIM Voleu dir?
- MANEL Ho es, ho es el senyor Casteletto! Miri: ja'l tenim aquí, al peu de la dressera.

- CISCO. De mitg per avall va vestit de còmich!
QUIM. Se deu haver deixat alguna cosa.
MANEL. Ja es humor deixar-se coses fent aquesta calor!
CISCO. Deu ser de la broma.
MANEL. Oh, y ja fa estona que deu haver comensat la funció.
QUIM. Aviat ho sabrem.
MANEL. *A n' en Quimet.* Se veu que vostè hi té molta amistat.
QUIM. Molta. Ens coneixem fa una pila d'anys, de quan jo servia al cafè Català de Barcelona. Ell allavores no era més que corista, però ja se li veyia que faria carrera...
CISCO. Y ab aquest sol, que deu suar com un camàlich!
QUIM. Era un xicot que valia molt, y avuy es un dels millors barítons del món, una gloria de l'art.
MANEL. Diuhen que a l'extranger se'n parla molt.
CISCO. Ja es aquí, ja es aquí.
MANEL. Com suà!

ESCENA II

Els mateixos, mes en CASTELLS

En Castells ve per la dreta, vestint americana sobre el traje del bariton de «I Pagliacci.» Al cap barrrel hongo.

MÚSICA

- QUIMET. Ola, Castells, ja es aquí?
Ahont va, vestit així?
CASTELLS. Ay, Quimet, estich tot aclaparat.
Ay, Quimet, si sabessis què ha passat!
QUIMET. Què ha passat?
CASTELLS. M'han bufat!
TOTS ELS ALTRES. L'han bufat?
CASTELLS. Allò no era una tertulia:
era un verdader mercat.
Crits per'quí, crits per'llà,
quin escàndol! quin escàndol!
Crits per'quí, crits per'llà,
no m'han deixat acabà!
QUIMET. Amich meu, no's desesperi,
tot això no serà res!
CASTELLS. M'ha quedat una sordera
que no'm curaré may més.
QUIMET. Però diguins
quina causa

CASTELLS   ha armat aquest guirigall.
Perquè anava a dà una nota
y se m'ha escapat un gall.
TOTS ELS ALTRES   Era un gall,
era un gall,
qui ha armat el guirigall.

PARLAT

QUIM. Bé, bé, deixis de cansons y expliqui què li ha passat.
CAS. Lo que no pot explicarse si no'm jures que no venen els civils.
QUIM. Digui, home, digui.
CAS. Fes vigilar, Quimet, fes vigilar.
QUIM. A veure, vaja.. *A n'en Manel y al Cisco.* Vigileu que no vingui ningú.
Els indicats se'n van, l'un per la dreta y l'altre pel fons.

ESCENA III

En CASTELLS y en QUIMET

CAS. Perfectament... Deixam veure abans si estan ben preses les posicions. *Mirant cap ahont se n'han anat els cambrers.* Sí, sí... Això es...
QUIM. S'explicarà?
CAS. Ara sí... Escolta bé. Quimet, escolta bé y jutja ab conciencia.
QUIM. Parli
CAS. Tu sabs que si jo he vingut a Vilacalmosa es perquè m'han fet venir.
QUIM. Sí.
CAS. Jo m'estava ben tranquil a Barcelona, sense saber ahont parava aquest poble.
QUIM. Bé y què?
CAS. Un día rebo una carta d'aquest establiment firmada per uns senyors que hi estiuegen.
QUIM. Sí.
CAS. En la qual me deien que vingués a donar una representació de «I Pagacci», que no calia que fes condicions, que's sotmetien a les que jo volgués.
QUIM. Es molt natural Sabien que aquesta obra ane-vosté li ha valgut èxits grandiosos a l'extan-ger y ells tenien desitg de sentirli cantar aprofitant la vinguda de vosté a Vilacalmosa.
CAS. La meva vinguda an aquí?
QUIM. Ho van llegir al diari.

- CAS. Mentida!
- QUIM. Li dich que sí... Perxò van contractarlo: pera aprofitar l'ocasió de que vostè venia.
- CAS. Donchs van errarla, Quimet. Ni jo havia de venir, ni an-e mi «I Pagliacci» m'ha valgut cap èxit a l'extranger, ni cosa que s'hi assembla,
- QUIM. Però si jo vaig llegirho! No'n parlava poch de vostè'l diari. Deia que ara venia de Londres,
- CAS. Jo a Londres?... Encara no'n trobo prou per Barcelona d'inglesos?
- QUIM. Així ho deia,
- CAS. Devia parlar de l'altre Castelletto, home.
- QUIM. Què vol dir?
- CAS. De Castellettos n'hi han dos al món, y tots dos són baritons. Un que es cèlebre per tots quatre costats y un altre que no ho es per enlloch.
- QUIM. Y vostè quin es?
- CAS. El segon, per la meva desgracia.
- QUIM. Es a dir que vostè no es el que a l'extranger alaben tant?
- CAS. Què tinch d'esser jo, que tinch d'esser jo, si an-e mi no'm coneixen més enllà de Manresa!
- QUIM. Quina badada!
- CAS. Però quí s'ho havia de pensar! Jo vaig rebre la carta y havia de creure que era per mi. Vaig respondre que volia per endevant tres mil pessetes, van enviarmeles y vaig formar desseguida una companyia modesta que no desdigués de la meva figura y una orquesta regular que fes un paper lluit.
- QUIM. Y què?
- CAS. L'ha fet lluit y galdós.
- QUIM. Però què ha passat?
- CAS. Lo que no passa enlloch del món. Ni la revolució del 93 a Fransa ni la del 909 a Barcelona.
- QUIM. Tant malament ha anat la funció?
- CAS. El públich n'ha tingut la culpa. Han comensat a xiular, a cridar, a renegar, y còm era possible que anés bé ab aquell acompanyament? An-e mi m'insultaven desvergonyidament, a la cara; una fila de butaques ja era enlaire no sé ab quina intenció, y aleshores, aprofitant un moment de confusió a l'escena-

ri, ahont ningú s'entenía, he fugit per una porta del darrera pera venir cap aquí a dirte que me salvís, que per alguna cosa ha de servir la nostra amistat de tants anys...

QUIM. Bè, sí, però aquí el trobaran...

CAS. Ca, home!...

ESCENA IV

Els mateixos, més en MANEL, per la dreta

MANEL. *Entrant precipitat.* Cuidado! Cuidado!

QUIM. ¿Què hi ha?

MANEL. Venen els senyors Camps y Casas accionant desesperats.

CAS. *Passant d'un salt a la porta de l'establiment, per ahont desapareix* Ja m'avisaràs quan la pau sigui ab nosaltres. *En Manel se'n va altra volta per la dreta.*

ESCENA V

En QUIMET, el senyor CAMPS y el senyor CASAS

CAMPS. *Pels cambrers que vivilen.* Que es això? Que espereu que vinguin?

QUIM. *Dissimulant.* Deu els guardi...

CAMPS. No han vist pas aquell per aquí?

QUIM. Qui?

CAMPS. Aquest Castelletto dels nostres pecats.

QUIM. Ah! no, senyor, no... Còm ha anat la funció?

CAMPS. Ha estat un robo, sab? Ha estat un robo!... *Exaltantse a cada paraula.* Pero jo'l trobarè! De mi no se'n burlarà... Sabrà qui es en Joseph Camps... Jo tinch quatrecent homes a les meves ordres y ni un se'n burla de mi!...

CASAS. Tranquilisis, home...

CAMPS. No pot esser!... Això es una befa per mi! Que diran els meus clients quan sapiguen que he estat burlat per un saltimbanqui! Això es tirar per terra'l meu nom, la meva fàbrica de teixits!

CASAS. Tranquilitat, creguim... Tranquilitat y prudencia...

CAMPS. Prudencia, eh?... Voldria que'm fessin governador per mitja hora, el temps just pera treure la guardia civil al carrer, ja ho veu!... Pocavergonya!... Tres mil pessetes!...

QUIM. Y els demés de la companyia, què s'han fet?

CAMPS. Els hem facturat pera Barcelona a gran velocitat... Ells no hi tenen cap culpa. Pero an aquest, jo l'haig de trobar!... Anem, senyor Casas!

CASAS. Ahont vol anar, sant cristià?

CAMPS. Anem, li dich! A buscarlo mal sigui a l'infern!

CASAS. Ave Maria Puríssima!

CAMPS. Tres nil pessetes!... *Tot anantsen cap al fons esquerra Desapareixen.*

ESCENA VI

En QUIMET y en CASTELLS

QUIM. *Acostantse a la porta de l'hotel* Baixi, baixi.

CAS. *Surt recelós, mirant en direccio per hont han sortit els senyors Camps y Casas Després diu, encarantse a n'en Quimet.* Has vist, Quimet? Quí li treu forsa a n'aquest bras quan tingui el cop-de-puny que l'empenyi? Dirme pocavergonya y lladre y saltimbanqui an-e mi, que es pecat qui'm fa mal!

ESCENA VII

✕ Els mateixos, més en MANEL

MANEL. *Entrant per l'esquerra, precipitat.* Venen, venen!...

QUIM. Ouí?

MANEL. Tots!

CAS. Ara sí que no hi ha fugida!

QUIM. Amaguis, home!

CAS. *Ja a la porta de l'hotel.* Vina, vina, que o solucio-nem això, o aquí s'escriu l'últim rodolí de la meva auca. *Desapareix.*

QUIM. *A n'en Manel.* No diguis a ningú que aquell sigui aquí y avisa als altres de que callin. *Se'n va.*

ESCENA VIII

En MANEL y en CISCO, Donya ANTONIA, MATILDE, FLORENTINA, EULALIA, ERNEST, LLUISET, senyors MAS y CAMINS, Chor de dñes y alguns homes que no parlen.

MANEL. *A mida que von entrant.* Còm ha anat això, senyor Camins?

CAMI. No me'n parli!

MANEL. S'han divertit gaire, senyor Mas?

MAS. Molt, com hi ha món!

LLUI. *A n'el grupu que ha entrat junt ab ell* Els meus sentiments caritatius me priven de fer comentaris.

ERNE. An-e mi també... Quina llàstima que aquella fila de butaques no hagi caigut a temps!

LLUI. No n'hi ha per tant, no n'hi ha per tant!

FLO. En Lluiset ja devia tenir a punt un sonet dedicat an en Castelletto!

ERNE. Pot comptar.

LLUI. Y si l'hi hagués tingut, que?

MATI. L'hauria tingut de guardar pera millor ocasió.

LLUI. Donchs el guardarem.

FLO. Veieu com ja'l tenia fet?

MATI. Si que s'ho portava callat!

LLUI. Que volen que ho fassi cridar pèl nunci quan faig versos?

ERNE. No, perquè'n fas massa y hauria d'estar sempre cridant.

Van formantse tres grupus, un a l'esquerra, compost de donya Antonia y els senyors Mas y Camins. Altre a la dreta, format per l' Ernest, en Lluiset, la Matilde, la Florentina y l' Eulalia y altre al fons, en el que hi han homes y dones que no parlen. El reste dels del chor, estan distribuïts pel fons, sense ordre, però donant color y animació al quadro. Alguns d'aquests darrers desapareixen per la dreta o per l'esquerra pera tornar a sortir, altres se passegen, etc.

FLO. A mi tant que m'agradava sentir l'orquestra!

MAS. Què vol dir orquestra? Si allò era una cobla de sardanes!

CAMI. *Als del seu grupu.* Però vostès han vist quina manera de robarnos les tres mil pessetes que nosaltres havíem anat reunint de deu en deu?

MAS. Vegi si en podiem fer d'àpats, senyor Camins.

CAMI. Ja ho crech!

MATI. *Als del seu grupu.* Jo trobo que vostè'ns l'hauria de llegir aquest sonet que diu que li ha sortit tan bé.

LLUI. Ja l'hauria llegit aquest vespre al sopar en presència de l'artista, si vostès no m'haguesin esguerrat el projecte, rebent an en Castelletto ab aquells xiulets.

MAS. *Desde 'l seu lloch.* Y donchs, què? Que volia que després de cantar d'aquella manera li fessim un homenatge?

LLUI. Trobo que no n'hi havia per tant.

CAMI. Ja li farem pagar a vostè les tres mil pessetes.

MAS. Però y el senyor Camps? Y el senyor Casas?... què s'han fet?

MANEL. Han passat per aquí desesperats buscant an el còmich.

MAS. Ben fet! El nostre bon nom, el nostre gust artístich tenen de reivindicarse.

ANTO. Oh! El senyor Camps es qui més s'ha enfadat! Quin gènit!

MAS. Com que ell es qui va armar la funció. *Pausa.*

CAMI. Saben en què pensaba ara?

MAS. Oh! vagi a saber!

CAMI. En les tres mil pessetes que en Castelletto ens ha robat.

MAS. Ba! No pensi en coses tristes.

MATI. Si retreuen llàstimes, me'n vaig.

CAMI. No hi hauria manera de recuperarles?

ERNE. Que en Lluïset les hi demani ab un altre sonet.

Els grupus comensen a desferse; alguns s'auxecan y van ab els altres. La Matilde fa festes de nena mirada al seu pare, el senyor Mas. L' Ernest y en Lluïset parlen sols, amigablement, etc.

FLO. Hem passat una tarde deliciosa.

ANTO. No me'n parli. Tinch un neguit y un mal de cap que no se ahont soch.

MATI. Ba! ba! prou ensopiment!... No parlin més de coses tristes! Alegría, alegría! Riure forsa y cantar y saltar y jugar sempre!

FLO. Sí, sí, juguem.

EULA. A prendes, a prendes.

MATI. No, no; a puput!

LLUI. Sí, sí, jo amagaré, jo amagaré!

FLO. L'Ernest, l'Ernest.

LLUI. Ens ho farem a palletes!

ERNE. Sí, apa.

Busca dues palletes, de les quals n' allarga una an en Lluïset. Aquest la pren, y diu, content:

LLUI. Jo amago! jo amago!

MATI. Au, fem la rodona!

ERNE. Vingui, mamà!

ANTO. No, noy, no!

Se forma una rodona de sardana. Al mitj hi queda en Lluïset, a qui tapa d'ulls la Florentina, ab un mocador. Quan ho ha fet, diu l' Ernest:

ERNE. Hi veu! hi veu!

LLUI Que no! *La Matilde s'hi posa davant y li ensenya dos dits,*
MATI. Quants dits hi ha aquí?
LLUI. Dos!
MATI. No hi veu, no!

*Se queda en Lluiset sol al mitj y desde la rodona
els altres li pregunt'n:*

MÚSICA

MATIL. Puput...
FLO. D'hont vens?
LLUI. De Roma.
EULA. Què'n portes?
LLUI. Corona.
FLO. Què'n cerques?
LLUI. Muller.
MATIL. Fes tres salts y cerca bé.
LLUI. Un, dos, tres...

TOTES, AB EL CHOR DE DONES. *Cantat, voltant ab aire de sardana.*

Salta, salta, ab l'alegría
de cercar qui bé't voldrà,
que l'amor es ambrosía,
es ia mel podè estimâ.

Obre'ls brassos y endevina,
els ulls cluchs, qui es per tú,
qui et serà del cor regina
si l'amor an ella't duu.

Cerca, ulls cluchs, la teva amor
y la trobaràs, joiosa;
per trobarla dus al cor
una flama lluminosa.

*En Lluiset, que haurà anat voltant, seguint el ritme
y els moviments de la rodona, agafa, per fi, a la
Matilde, y aleshores les mans de les que l'agafaven
se deixen anar y ella's queda ab ell dintre'l cercle.
Quan l'agafa, canta:*

LLUI Ja la tinch,
ja la tinch, d'entre totes la més bella,
perxò vinch
de Roma cercantla an ella.

Reprenent la dansa.

TOTES. Visca l'amor! que es alegría,
que es ventura pel demà,
que'l amor es ambrosía,
es la mel podè estimâ.

PARLAT

FLO. No s'hi val! No s'hi val! La Matilde sempre
fa agafarse ella!

MAS. Nena!

MATI. Oy que no!

FLO. Que sí!

La Matilde y en Lluïset han quedat sols a un extrem Ellí diu, baix:

LLUI. Veu com sempre hem de trobarnos nosaltres dos?

MATI. Sempre

LLUI Y encara negarà que 'ns estimem?

MATI. Això es jugant *se fixa en ells la Florentina*

FLO. La Matilde y en Lluïset festegen! . . Ela!...

MATI. *Escarnintla* Y tu no pots!...

ERNE. Soch partidari de que anem fins a la font a acabar de passar la tarde.

ANTO. Ja't veig... Y tu ens deixaràs pera montar el «Max», oy?

ERNE. Una mica no més, mamà.

CAMI. Anem, anem

Van aixecantse. Surten per la porta de l'hotel en Quimet y en Castells y totes les mirades se dirigeixen a n allí En Castells vesteix levita negra, barret hongo també negre y porta barba y bigoti, cuydament posats

ESCENA IX

Els mateixos més en QUIMET y en CASTELLS

ANTO. *Quan s'ha adonat de la presència d'aquells dos, a D.ª Antonia*
Un nou hoste...

CAS. *A n'en Quimet, encara a l'escala de l'establiment.* Presenta-mhi, home.

QUIM. Me falta valor.

CAS. Pera les grans accions es precís tenirne.

Cam ja s'ha dit, els altres, que's disposaven a anarsen, al veure a n'en Castells s'han quedat mirantlo. encuriosits Es clar que poden haver desapergut ja, a la presència d'aquest en escena, el chor y molts dels que no han parlat Davant de la gent, per fi en Castells saluda atentament, llevantse'l barret Els demés li corresponen. Aleshores en Quimet se decideix a parlar, y diu, costantli arrencar les parantes:

QUIM. Senyors: Me complasch en presentarlos el metge interí de l'establiment, el Doctor Castells

UNS. Ah! tant gust . .

ALTR. Celebrem molt . .

QUIM. El Doctor Garriga va indicarme ahir per carta que no podia venir fins la setmana entrant,

y per xò tindrem la companyia del senyor per uns quants dies

CAMI. Molt bé!

MAS. Aquí, senyor doctor, tindrà molt poca feina.

CAS. Hi ha salut?

MAS. Completa

QUIM. Tinch el gust de presentarli a alguns dels parroquians de la casa. El senyor Camins y la seva filla...

En Castells va fent reverencies y allargant la mà als que li presenten

CAMI. Magatzemistes de vins...

QUIM. El senyor Mas y la seva filla...

CAS. Belles damiseles...

FLO. Gracies per la galanteria...

QUIM. Don Lluís Casas, conegut poeta...

CAS. Ah! vostè es!... Oh! jo soch un admirador seu...

LLUI. Gracies...

ERNE. *A la Florentina, que la té aprop* El senyor doctor ha rebut del fetge.

QUIM. Donya Antonia Pi y el seu fill Ernest Serra, distingit sportsman ..

CAS. Bella afició pel desenrotllo de les energies físiques..

QUIM. Després li presentaré als senyors Camps, pare de la senyoreta Eulalia, y al senyor Casas.

CAS. Cracies, gracies.

Segueixen els compliments. Per fi diu el senyor Camins, ab brusquetat, pera trencar la cerimonia:

CAMI. Bé, senyor doctor, tindria feyna a recordarse de tots... Ja 'ns coneixerà a poch a poch. Mentrestant, si vol acompanyarnos, ens arribem a la font.

CAS. Li agraeixo el convit... Si de cas, baixaré després.

CAMI. Com tingui per convenient.

MAS. Servidors de vostè

Van anant'sen y el saluden tots. Quant en Lluïset li es aprop, li diu:

LLUI. Tindrè un gran plaer en llegirli alguna cosa de la meva producció poètica...

CAS. El plaer serà per mí l'escollarlo.

ERNE. *An en Castells, en veu baxa* Val més que Deu se l'emporti. *Tots se n'han anat cap al fons, quedant darrera l'Ernest y en Lluïset, dihentli el primer al segon.* Ja pots preparar un sonet, dedicat a la corbata del doctor .. *Se'n van*

ESCENA X

En QUIMET y en CASTELLS

- CAS. Ay, gracies a Deu que són fora! Sabs que es curiosa la parroquia d'aquest establiment? Els senyors Camins, Casas, Riera, Camps, Pi... Vaja, tota una comarca
- QUIM. Donchs pensi que si tota aquesta comarca s'entera de la comedia que representem, perdo la comarca y ho perdo tot...
- CAS. Y em perts a-ne mi, de retop. De totes maneres, estigues tranquil, que no sabran res. No tinch tota la presencia d'un doctor en medicina?
- QUIM. Sí, sí, però jo no estaré tranquil fins que'l vegi fora d'aquí.
- CAS. Tú deixam fer y no t'espantis.
- QUIM. Ja, ja. *S'acosta a la porta de l'hotel, y crida: Joan!...*
Apa, que es hora d'anar a l'estació.

ESCENA XI.

Els mateixos, més UN MOSSO que no més travesa l'escena, sortint de l'establiment, y desseguida els senyors CAMPS y CASAS.

- QUIM. *Al mosso que passa.* De pasada arribat a cân Miquel y digues que encara no hem rebut els paquets.

El mosso fa ab el cap que està bé y desapareix. Després entren pel fons dreta els senyors Camps y Casas, y veient al mosso que se'n va, el senyor Camps s'acosta a l'esquerra y crida:

- CAMPS. Minyó! Ep! Què vas a l'estació? *Com si l'altre que ja no's veu, li respongués que sí.* Donchs ves si pel camí trobes an aquell lladre.
- CAS. Jesús, María, Josep! Me'n vaig!
- CAMPS. *Entrant.* Ola, Quim. No l'has vist pas?
- QUIM. No senyor... Vostès tampoch l'han trobat?
- CAMPS. No, no l'hem trobat. Y aixó que'l senyor Camps m'ha fet caminar de bo de bo, més de lo que poden les meves cames.
- CAS. Els senyors han perdut alguna cosa?
- CAMPS. Tres mil pessetes!
- CAS. Caramba!
- QUIM. Jo li diré: busquen an en Castelletto, un ar-

tista que aquesta tarde havia de cantar al teatre...

CAMPS. De tot ne dius artistes, tu! Vetaquí com se fan les celebritats!. . Digues un lladre, un pocavergonya!

CAS. *Una mica ferit en sa dignitat, no podent reprimirse.* Bé...

CAMPS. Tal com li dich. No hi ha atenuants.

CAS. Vol dir?

QUIM. *Tement que la cosa s'emboliqui, y pera ferlos cambiar de conversa:* El senyor es el doctor Castells, el metge interí de la casa...

CASAS. Tant gust en conèixel...

QUIM Els senyors Camps y Casas...

CAS. Celebro molt y tinguin en mí un bon amich.

CAMPS. Gracies. Donchs, sí, senyor doctor... En Castelletto es un pocavergonya...

CAS. Donchs vegi, jo'n tenia format un bon concepte.

CAMPS. Que'l coneix, vostè?

QUIM. *Altra vegada temerós de'que la conversa porti al descobriment de la farsa.* Ara pensava, senyor Camps, en que potser aniria bé fer repintar aquest reixat...

CAMPS. Per màrfegues!... Vès què'm contes an-e mí del reixat!... Li preguntava, doctor, si el coneix an en Castelletto?...

QUIM. *Agafant pel bras an en Castells* Veu?... No li sembla que seria convenient? *Se refereix al reixat.*

CAMPS. *Enfadat.* Vols fer el favor de no interrompre la conversa?... Vingui, senyor doctor, vingui.

CAS. Me preguntava?...

CAMPS. Si coneixia an en Castelletto...

CAS. No, no, no, no...

CAMPS. Com que ha dit que'n tenia format un bon concepte...

CAS. Bé, sí, el coneix, però incidentalment... per un amich d'un cosí seu...

CAMPS. L'ha sentit cantar al teatre?

CAS. Sí, senyor.

CASAS. Y sempre ho fa com avuy?

CAS. Oh, no: més bé, ja ho crech!

CASAS. Vostè ha estat al teatre?

CAS. No, no, no... Però segons dihuen...

CAMPS. Atengui, fassi el favor. Vostè ha vist «I Paggiacci»?

CAS. Ja ho crech!

CAMPS. Donchs figuris que en aquells compassos del

pròlech *Canta qualsevol cosa de lo que aludeix.* tant fàcils de dir no ha sabut com posarshi.

CAS. Permetim. Això son apreciacions. Aquells compassos jo'ls hi he sentit dir molt bé an en Castelletto.

CASAS No pot esser! Si ni sab frassejar!

CAMPS. Miri, en tot lo d' aquesta funció no més ha dit bé això, veu? *Ensenyant un telefonema,* «Vindrè.— Tres mil pessetes.»

CAS. Donchs jo recordo perfectament un día que'l vaig sentir a Madrid. Oh, vostès no poden figurarse ab la seguretat que va emetre aquell..

Canta uns compassos del prolech de "I Pagliacci."

CAMPS. *Admirat.* Molt bé!

CASAS. Carat! Està dit molt justament això!

CAS. Y aquell! *Torna a cantar.*

CASAS. Oh, admirable, senyor doctor!

CAMPS. Això es espatarrant! .

CAS. Escoltin, escoltin.. *Segueix cantant.*

CAMPS. }

CASAS. } Això es! Això es! *Entusiasmats.*

En Castells, engrescat, va cantant.

CAMPS. Y pensar que aquell pocavergonya no pot compararshi!

CAS. Potser avuy no estava bé. *Pausa.*

CASAS. Sab que es una llàstima, doctor, que vostè no se llensi al cant?

CAS. Els altres me n'han llensat...

CASAS. Què vol dir?

CAS. La familia no va voler que estudiés.

CASAS. Va ser una viva llàstima, donchs. *Pausa.*

CAMPS. Oh, nosaltres hem de sentirlo a vostè.

CASAS. Sí, sí.

CAMPS. *Entusiasmantse.* Organisarem una vetllada.

CASAS. Ja està dit!... Ahont es la colla?

QUIM. Són a la font.

CAMPS. Donchs anem a dirlosi..

CAS. Però no vehuen que jo no m'estaré aquí més que dos o tres dies?

CAMPS. Per això no s'amohini. Farem una petició a la casa pera que's quedi efectú... Estigui bo.

QUIM. Fins després. *Se'n van pel fons.*

ESCENA XII

En QUIMET y en CASTELLS

- CAS. Aquets senyors no necessiten un metge; necessiten un fonògrafo, y encara a prova.
- QUIM. Però qui els entén? Al teatre no'ls ha agradat y ara sí?
- CAS. Es que ara he cantat de franch.
- QUIM. Y els complaurà ab lo de la vetllada?
- CAS. Potser sí... Serà una mena de torna a la coca d'avuy... Així no'ls doldran tant les tres mil pessetes.
- QUIM. De totes maneres, vostè ha abusat ab això dels quartos.
- CAS. Jo, pobre de mí? Sabs quan m'ha sobrat, pagat tothom, com havia fet abans de comensar?
- QUIM. Quan?
- CAS. Trentatrès pessetes y aquell hongo... Y encara'm dihuen lladre! *Enfadantshi*. Volen que canti! Ja ho veurem si cantaré!

Se sent el soroll d'un automòbil que's va acostant ràpidament. De primer sols se percebeix el soroll llunyà de la bocina, fins a sentirse ben clar, després, el soroll del motor, que durará una estona, fins a la entrada de la senyora Ridaura.

- QUIM. *Acostantse cap a l'esquerra.* Què es això?
- CAS. Un automòbil. Forasters, Quim.
- QUIM. Ben vinguts siguin, que ells són lo que'ns convé.

ESCENA XIII

Els mateixos, la senyora RIDAURA y la seva ACOMPANYANTA. Al final de l'escena, en MANEL

- RIDAU. *Entra per l'esquerra; duu guarda-pols, vel, etc. lo mateix que l'acompanyanta* Deu els guardi...
- QUIM. *Molt respectuós.* Als peus de vostès, senyores.
- RIDAU. Faría'l favor d'avisar al director de l'hotel?...
- QUIM. El director de l'hotel, senyora, es fòra de Vilacalmosa. Jo ocupo'l seu lloch y estích a les seves ordres...
- RIDAU. Desitjaría, abans de tot, ferli alguna indicació...
- QUIM. Me té a la seva disposició.

En Castells s'ha quedat contemplant, a'entament, admirant, a la senyora Ridaura, sorprès de la se-

va bellesa. Després, creient qu' destorba, se'n va cap a l'esquerra a poch a poch, fins a desaparèixer. La acompanyanta se passeja pel fons, pesprés se assenta y torna a aixecarse, com fa'l que està per obligació a un lloch y no sab en qué entretenirse.

RIDAU. *Molt confidencial.* Jo vinch aquí per un assumpte delicat y desitjo estar apartada de la gent, sempre importuna... Crech que serà per poch dies que estaré a l'hotel, y espero esser atesa en tot lo que demani.

QUIM. Se faran els possibles pera que la senyora vegi satisfets els seus desitjos. .

RIDAU. Abans que res, li prego el silenci més absolut respecte a lo que li diré. Li adverteixo que la més petita indiscreció, serà prou pera que deixi Vilacalmosa.

QUIM. Ningú ha de saber una paraula de tot lo que em digui.

RIDAU. Gracies. Li he fet aquestes observacions per endavant perquè ja sé que cridarà l'atenció an algú la meva permanencia an aquí.. La gent es tant tafanera... Però vostè pot estar tranquil... *Encara mes confidencialment.* Jo vinch aquí per un assumpte... amorós, per què no dirho?... No se n'extranyi. No ha de succeir res .. *Somrienta.* Se tracta d'uns amors que fa temps fan el seu curs y que una entrevista en aquesta casa ha de resoldre. Aquí ha de venir un senyor, avui o demà, y ab ell hem de tenir una entrevista que segurament acabarà en casori.

QUIM. Ja entench.

RIDAU. Ja veu que es ben clara la meva vinguda a l'hotel.

QUIM. Sí, senyora.

RIDAU. Per lo tant, jo li diré ara'l meu nom y el de qui demanarà per mi.

QUIM. Perfectament.

RIDAU. *Donantli una targeta.* Una servidora... *Donantnhi una altra.* El senyor...

QUIM. *Llegint ràpidament la segona targeta.* Còm, senyora?

RIDAU. Què passa?

QUIM. En Castelleto?

RIDAU. Sí, senyor; el coneix?

QUIM. El bariton?

RIDAU. Ell mateix.

QUIM. Aleshores no tardarà a tenir resolt l'assumpte.

RIDAU. Y això?

QUIM. El senyor Castelletto se troba entre nosaltres.

RIDAU Ha arribat ja?

QUIM. Sí, senyora.

RIDAU. Millor Així, fassi acompanyarme a les habitacions que se'm destinin, canviaré de trajo y després farà l'obsequi de presentarmhi *A l'acompanyanta*: Carmeta, fassi el favor...

QUIM. Permeti, senyora. *Cridant cap a l'establiment*. Manel!

Surt el Manel, que 's retira després de rebre l'ordre den Quimet.

Fes preparar pera les senyores les dues habitacions del mitg y el salonet del costat. Després digues que vagin a buscar l'equipatge a l'automòbil. *A la senyora Ridaura*. És un moment, no més... Vostè 'l dèu conèixer al senyor Castelletto?...

RIDAU. Personalment, no, senyor.

QUIM. Ah! així se comprèn. Perquè precisament ell era aquí quan vostè ha entrat.

RIDAU Ah! es aquell senyor de la barbata?

QUIM. Sí, senyora.

RIDAU. No'm sab greu no haverlo conegut, perquè anant d'aquesta manera, què hauria pensat?

Torna en Manel, que diu, desde la porta:

MANEL. Les senyores tenen a punt les habitacions.

QUIM. Acompanyales.

RIDAU. Gràcies. *Passant pel costat den Quimet, diu, en veu baixa*. Pot dir, mentrestant, al senyor Castelletto que jo he arribat.

QUIM. Serà servida.

RIDAU. Y sobretot, com li he dit, molta discreció.

QUIM. Pot estar tranquila.

En Manel baixa'ls graons y deiza passar davant a les senyores, entrant darrera d'elles. Poch després surt de l'hotel un mosso, que travessa l'escena cap a l'esquerra, y torna a sortir després, ja durant l'escena següent, carregat ab maletes que figura haver anat a buscar a l'automòbil.

ESCENA XIV

En QUIMET, y després en CASTELLS

QUIM. *No podent callarse el pensament que se li acut*. Vetaquí l'interès en quedarse dos o tres dies. *Va a l'esquerra y fa senyes, cridant* Psit! Psit!... Si, vostè... Vingui, vingui.

CAS *Entrant.* Què hi ha de nou? Ja es fòra aquella senyora?...

En Quimet se'l mira y diu, aparentant estar molestat.

QUIM. Vostè es un mal amich!

CAS. Noi, estàs desconegut!...

QUIM. No fingeixi, home, no fingeixi! Qui s'havia de pensar que an-e mi també volgués enganyarme!

CAS. Bé, què't passa?

QUIM. Ho sé tot!

CAS. Jo també.

QUIM. Donchs les coses se dihuen clares, sense embuts.

CAS. Tens tota la rahó.

QUIM. Y vostè havia de parlar ab tota franquesa y dirme que si's volia quedar era perquè tenia un negoci a aclarir.

CAS. Aclarimho, aclarimho tot això.

QUIM. No, si no es pas ab mí que té d'aclarirho

CAS. Bé, donchs, no t'entench...

QUIM. Home, sab que ja comenso a empiparme? Y si ha de fingir tant descaradament, acabem d'una vegada!

En Castells queda sorpres del tò enèrgich ab que son pronunciades les paraules den Quimet, y temeros de que aquest s'enfadi si segueix contradint y, enfadat, el tregui, atenúa el tò de la seva veu, dihent humilment:

CAS. Bé, home, no t'ho prenguis tant malament.

QUIM. Donchs no vulgui negar l'evidencia!.. Confessi que vostè tenia aquí una cita ab aquella senyora que ha arribat ab l'automòbil, .

En Castells se'l mira, astorat, sense entendre lo que passa. Dubta, davant del tò ab que parla l'altre, de lo que ha de respondre.

QUIM. Confessiho, home, confessiho!

CAS. *Per forsa.* Bé, sí, home, es clar .

QUIM. Encara sembla que li sàpiga greu el respondre francament

CAS. No, no... Ves dihent

QUIM.. *Ensenyantli una targeta.* Vegi si coneix aquest nom.

CAS. *Llegintla y ab tota naturalitat.* No.

QUIM.. *Enfadat, fòra de tò.* Acabem d'una vegada! Si s'ha cregut que a mí també se'm passejarà com an els meus parroquians, s'equivoca de mitg a mitg, perquè jo'l faig sortir d'aquí depressa y corrents, o dich la veritat al senyor Camps.

CAS. *Ab un gran prech.* No!. Jo t'ho prego! *Cambiant de tò.* Jo't diré la veritat... però dispensa. No sabia que no se't podessin gastar bromes .. Vaia un gènit has posat!

QUIM. Digui la veritat: coneix o no an aquesta senyora? .

CAS. És clar que la conech! Bé ho sabs prou que la conech!

QUIM. No pas personalment que no la coneix.

CAS. Oh, personalment, no: què tinch de conèixer personalment!

QUIM. Però ja fa temps que tenen relacions

CAS. Sí ja fa temps!

QUIM. Y que's veu que ella l'estima! Quan li he dit que vostè ja era aquí s'ha tornat tota vermella y ha obert uns ulls com taronges

CAS. Tu li has dit que jo era aquí?

QUIM. Sí. Com que ella m'ho ha preguntat.

CAS. Ha preguntat per mí?

QUIM. Li dich que sí. M'ho ha dit tot, tot. Que vostè y ella han de tenir aquí una entrevista que acabarà en casori

CAS. Escolta, escolta, Quimet, però no t'enfadis.

QUIM. Ja hi tornem?

CAS. Vols dir que no es un complot tramat pel senyor Camps?

QUIM. Sembla mentida que ab lo que passa estigui tant d'humor!

CAS. No, però'm sembla que ets tu que fas broma.

QUIM. Tiri, tiri. Apa, vagi a prepararse pera rèbrela ab tota solemnitat, que s'ho val

CAS. Es que...

QUIM. Tiri home! A mudarse li dich! Posis lo millor que tingui. *Agafantlo pel bras y enduhentsel cap a l'hotel.* Anem, que si ella baixés y no'l trobés a punt potser s'enfadaría.

CAS. *Resignat.* Anem, anem, Quimet.

QUIM. Sí, home.

Entren a l'hotel. L'escena resta un moment silenciosa fins que se sent la bocina de l'automòbil y entra'l Xofer.

ESCENA XV

El XOFER; a pòch en MANEL y en CISCO. El primer entra per la dreta y els darrers per l'hotel.

XOFER. *Entrant.* Ep! *Toca la bocina.* Ep! Això sembla *el silenci de la muerte.*

MANEL *Sortint* Digui.

XOFER. *Escarnintlo* Morro o penca?... Ola, minyó!... A veure, qui's cuida d'endressar o dir hont se endressa'l carruatge, aquella joguina de xei-xanta cavalls.

MANEL. Ah! Desseguida!

XOFER. No aneu tant depressa. Potser es més urgent portarme alguna cosa que m'estobi el pas dels macarrons, que se m'hi ha fet un envà de pols que priva la circulació de l'aire.

MANEL Què voleu beure?

XOFER. Una cosa delicada, que vesteixi.

MANEL. Vaig desseguida. *Entra a l'hotel.*

XOFER. *Mira cap a la dreta y fa sonar la bocina tres o quatre vegades.* Noys! fora d'aquí! No hi jugueu ab aquest animal, que es de mira y no'n tochs.

CISCO. *Què ha sortit al sentir la bocina.* M'ha espantat aquest soroll!

XOFER. Que us pensaveu que entrava'l convoy aquí dintre?

MANEL. *Surt ab una safata, en la qual hi porta dues ampolles, una de licor y una d'aigua, y dues copes.* Teniu, veyeu si us aclareix la canonada.

XOFER. Visca! *Beu.* Ah!... molt bé, minyó. Això retorna. Això, pel cos, es com la benzina pel motor: dóna empenta.

MANEL Sou el xofer d'aquella senyora?

XOFER. D'aquella postal de moviment, heu de dir

CISCO. Veniu de molt lluny?

XOFER Trentasset kilòmetres en mitja hora.

MANEL De Barcelona?

XOFER Justos!

MANEL Ves si corre això. Un cotxe ab dos cavalls necessita quatre hores.

XOFER Vos direu! Us sembla que, si no hi hagués hagut ventatja, jo hauria deixat un parell d'angelets que cuidava, un tronch ab una sang! .

MOSSO. Ah, ereu cotxer abans?

XOFER Y ab molta honra!

MANEL. Y vareu fervos xofer ..

XOFE. Va costarme una miqueta, perquè calia ser persona fina.

MANEL. Y us hi vareu tornar?

XOFE. *Ab còmica pressumpció.* Què no salta a la vista?

CISCO. *Que està mirant cap a la dreta, com si contemplés l'automòbil.*
Ha d'esser bonich anar corrent depressa, carretera enllà, com un llampech!...

XOFE. No podeu fervosen càrrech. Figureuvos una carretera llarga, llarga, que sembla que may ha d'acabarse, y us l'empasseu com aixó. *Beu una copa que s' havia posat.* Ja està

MANEL. A tota marxa!

XOFE. A tota màquina! Y quant voleu anar més depressa y els xeixanta cavalls no poden, aleshores *Toca la bocina* au! au! au! y veureu que la màquina s'engresca y s'engresquen els que van a sobre, y no veyeu rès, ni la por, ni el gos que s'aixafa y queda grinyolant inútilment, perquè'l combregar no hi es a temps!

MANEL. Es admirable!

XOFE. No us ho podeu figurar!... Quan ell porta la arrencada! . Oh, aleshores...

MÚSICA

Taf, taf, taf,
l'automòbil es el rey,
el rey de la carretera.

Mech, mech, mech.
quan fa mech no us hi encanteu
ni li aneu pas al darrera
perquè no l'atrapareu.

Quan ell porta l'arrencada
procureu no anar badant,
perquè d'una revolada
se us trauria del davant.

Taf, taf, taf,
al seu pas tothom s'encanta
ple de gran admiració,
però ell avansa y canta
la seva estrident cansó;
la cansó del mech, mech, mech,
y atravessa valls y planes
furiert com un llampech.

ELS ALTRES.

Taf, taf, taf.
l'automòbil es el rey
el rey de la carretera.
Mech, mech, mech,

quant fa mech no us hi encanteu
ni li aneu pas al derrera,
perquè no l'atrapareu!

PARLAT

MANEL Res, que'ns haurem de fer xofers.

CISCO. Que't creus que serveix tothom?

XOFE. No: s'hi ha de tenir inclinació desde petit.
*Anant cap a l'esquerra. Altra vegada, nois? Fòra
d'aquí! Toca la bocina*

MANEL Si el voleu entrar al garage...

XOFE, Si, si, es millor, perquè l'animalet está cansat.

MANEL. *An en Cisco.* Vés, ensenyali

*Se'n van el Xofer y en Cisco. En Manel recull la
safata y entra al hotel. Quan son fòra, se sent al-
tra volta l'automòbil que se'n va.*

ESCENA XVI

En QUIMET y en CASTELLS. Després la senyora RIDAURA
y l'ACOMPANYANTA

QUIM. *Per l'hotel.* Molt bé, Castells, molt bé. Sembla
tot un altre.

CAS. Te sembla que estích decent pera rebre a la
senyora Ridaura?

QUIM. Ja ho crech!

CAS. Donchs esperarem els aconteixements *S'asseu.*

QUIM. Y expliqui, expliqui alguna cosa... Còm la va
conèixer an ella?

CAS. Però si encara no la conech!

QUIM. Bé, còm van comensar les relacions?

CAS. Ah!... vaia una feina'm busques!

QUIM. Digui, digui. .

CAS. Donchs vetaquí que. . *Com si anés a explicar una ron-
dalla. Una vegada... Ja veuràs que un día...*

*Apareixen a la porta de l'hotel la senyora Ridau-
y l'acompanyanta.*

QUIM. La senyora Ridaura...

CAS. Ja t'ho explicaré un altre dia.

*En Quimet va fins a la escala a saludar a la sen-
yora Ridaura, que 's presenta ab una "toilette" ve-
ritablement esplèndida y atractiva, encara que molt
seriosa.*

QUIM Senyora Aquí té'l senyor Castelletto, que
la esperava.. *An en Castelletto.* Donya Angelina
Ridaura .

En Castells, desde que ha entrat la senyora, ha donat mostres de gran admiració. Ha anat arreglantse la roba, com si li semblés que no està prou bé pera correspondre a l'elegància d'ella, y en tots els detalls dona a entendre que la bellesa de ella l'atreu irresistiblement. Quan en Quimet ha anunciat la presència d'ella, s'ha aixecat rapidament, y quan li ha fet la presentació l'ha saludada molt afectuosament, llevantse 'lbarret. Ella hi ha correspost ab un graciós y gentil moviment de cap y després s'allarguen les mans.

CAS. Senyora, als seus peus ..

RIDAU. *Visiblement emocionada,* Per fi podem veurens...

En Quimet se 'ls mira satisfet, y després diu

QUIM. Si volen passar al salonet...

CAS. Com vostè vulgui, senyora ..

RIDAU. No, no cal. Acabarem aviat y després me plauria anar a donar un passeig per aquets volts ..

QUIM. Aleshores, ab el seu permís...

Ells el saluden y se'n va. En Castells indica a la senyora Ridaura que prengui seient y ella ho fa, al voltant d'una taula. Ell seu al extrem oposat L'acompanyanta, com a la primera escena que ha sortit, s'ha colocat cap el fons.

CAS. *Pera comensar a dir quelcom.* Senyora, el viatge la deu haver molestat y potser no era prudent encara...

RIDAU. No, ha estat curt; per altra part, fassis càrrech de l'ansia ab que esperava aquest moment.

CAS. Sí, es clar... L'ansia natural...

RIDAU. Potser que anessim a l'assumpte...

CAS. No; no cal precipitarse

RIDAU. Com vulgui, però crech que es més convenient enllestir. Podria venir algun importú y ...

CAS. Estich a les seves ordres.

RIDAU. *Somrient.* Vostè té present les condicions d'aquesta entrevista..

CAS. Perfectament

RIDAU. Vostè m'ha de donar an-e mi la meva darrera carta y jo a vostè la seva...

CAS. Això es.

RIDAU. Vegi si recorda aquesta lletra.

Li entrega una carta, Ell hi passa àvidament els ulls y ab moviments del rostre demostra la contrarietat que sofreix al comprendre clarament de lo que se tracta.

CAS. *Ab tota ingenuitat, escapanuseli.* Aquesta carta no es meva.

RIDAU. *Ab certa sorpresa.* Còm diu?

- CAS. *Donantse compte del disborjat.* Que aquesta carta no es meva . Encara que escrita per la meva mà, correspon a vostè, que pera vostè vaig escriure-la
- RIDAU Gracies
- CAS *Com si butxaquegés.* Vegi si vostè coneix aquesta... Dispensi: la tinch a l'altra roba. Vaig a buscar-la *Fent acció d'airecarse.*
- RIDAU. No, no cal Bé prou temps que queda pera veure-la
- CAS. De totes maneres aquí'n tinch una, *Ensenyantla.* que per ella podrà veure qui soch jo
- RIDAU *Llegint el sobre de la que li ha ensenyat ell.* « Senyor don G. Castelletto . » Perfectament Si es servit. *L'hi torna.*
- CAS. Gracies
- RIDAU Y anant a l'objecte de l'entrevista. .
- CAS No cal repetir-lo Prou clarament diu quin es aquella carta. Resoldre la manera de satisfer la passió que de tant temps ens lliga.
- RIDAU Això es Aquella passió nascuda a París .
- CAS. Un día .
- RIDAU. *Reprementlo, graciosament.* Una nit. Una nit en la qual vostè va ferme sentir la emoció més forta de la meva vida
- CAS. Oh! quina emoció!
- RIDAU. *Apassionadament.* El teatre ple, ple de gent entusiasta per vostè .. Y jo, una dòna ayment de tot lo de casa, veia un català que era aplaudit y festejat pel públich que ha vist passar pel seu davant a les més grans notabilitats europees!
- CAS Aquell públich!... Aquell públich tant intelligent!
- RIDAU. A vostè'l devía sorprendre aquella carteta meva ..
- CAS Es clar, me va sorprendre..
- RIDAU. Y d'això fa ja tres anys.
- CAS. Tres anys justos y cabals
- RIDAU. Tres anys que'ns cartegem y sembla ahir que vam comensar, veritat?
- CAS. Sí, en efecte: sembla ahir que vaig rebre la primera carta seva aquella nit, a París, ab el teatre ple, tothom aplaudint entusiasmat.
- RIDAU. Vostè aleshores no duia barba... Ha canviat molt .

CAS. Sí, he millorat bastant. No obstant, de barba tampoch ne porto ara

RIDAU. Y donchs?

CAS. Es postissa. *Ella fa un gest de sorpresa.* Jo li diré.. Me l' he posada pera fugir dels importuns. L' any passat vaig trobar-me a Caldetes. .

RIDAU. No'm va escriure desde la Garriga?

CAS. Dich, sí; a la Garriga. Donchs a la Garriga quan van saber qui era jo, sempre volíen que cantés, que expliqués els meus èxits Tothom m'empaytava. Y ay, amiga meva! Si aquí no m'hagués posat barba, també m'hauríen empaytat. La gent es molestosa, creguim.

RIDAU. Jesús, quanta modestia!

CAS. Es un defecte, ho reconech! *Pausa.* Y tornant als nostres assumptes, dech dirli que tenia pressentiments de la seva bellesa però no creia que fos tanta!

RIDAU. Els seus elogis sols puch acceptarlos per venir de qui venen...

CAS. *Entusiasmantse.* Oh! no són elogis servils, no. Jo no havia vist may hermosura comparable a la seva...

RIDAU. Apassionat, com sempre!...

CAS. Es un altre defecte.

RIDAU. Bell defecte, a fe!... *Pausa.* Què li sembla si anessim a donar un passeig abans de que's fassi vespre?... Espero tenir el plaher de que vostè m'acompanyi...

CAS. El plaher serà per mi acompanyarla...

RIDAU. Potser li es molesta la meva petició, y me he prés una llibertat excessiva...

CAS. Què més puch fer jo en aquets moments de joia, que posarme al seu servei? *Se queden parlant baix, fins que en Quimet els dirigeix la paraula.*

ESCENA XVII

Els mateixos, més en QUIMET

QUIM. *A la porta de l' hotel, donant ordres de cara a dintre.* Manel, que ja puja una tartana y es hora de tenirho tot a punt, que venen forasters! *Baixa 'ls graons y veient drets a la senyora Ridaura y an en Castells, pregunta* Se'n van?

CAS. Ens en anema passejar una estona. La senyora

Ridaura tè desitg de de conèixer Vilacalmosa.

Se va acostant un soroll de picarols.

QUIM. És la millor hora El sol comensa a caure y la fresca del cap-vespre convida a caminar. Vagin pel camí de l'ermita, a la dreta, ahont la carretera fa una giragonsa, que en aquesta hora'l paisatge que desde allí's domina presenta un magnífich aspecte

CAS. Quant vostè vulgui, senyora *Li ofereix el bras.*

RIDAU. *Acceptantli.* Anem, donchs. *A l'acompanyanta.* Vingui, Carmeta

Se'n van cap al fons, esquerra.

CAS. Fins després

QUIM. Estiguin bonets

Els acompanya fins al fons y després figura que se'ls mira quan ja són fóra En-càbat baixa a la escena y diu per ell mateix.

A mi m volía fer empassar gat per llebre?

ESCENA XVIII

En QUIMET, més el doctor GARRIGA y un mosso, ab maletes, sombrereres, etc.

GARRI. *Entrant per la dreta, sequit del mosso.* Deu el guardi...

QUIM. Servidor de vostè.

GARRI. Don Joaquím Tarrés? .

QUIM. Parla ab ell.

GARRI. *Treu la cartera, y d'ella una targeta y una carta.* Si es servit

QUIM. *Sorprés, llegint lo que l'altre li entrega.* Còm? . Vostè es el doctor Garriga?

GARRI. Pera servirlo

QUIM. Gracies. Però escolti: no deia en carta de ahir que no arribaría fins la setmana entrant?

GARRI. M' he pogut excusar d'assistir a una consulta que tenia, y he avensat el viatge.

QUIM. Bé, be, però es que ara...

GARRI. Què?

QUIM. Ja hi ha un metge a l'establiment.

GARRI. Com s'entén?

QUIM. Encara que no m's interinament, per dos o tres dies

GARRI. Aleshores no hi fa res. Al contrari, tindré forsa gust en saludarlo. .

QUIM. Fassi el fa' or . . *Entren tots a l'hotel.*

MÚSICA

El sol va a la posta, enrogint el celatge del fons y donant una tonalitat també rogenca, lluminosa, a tota l'escena. Se sent al lluny el chor de dones que comensa a cantar la sardana. L'escena queda un moment silenciosa. A poch surten d'esquerra a dreta, en Castells, la senyora Ridaura y la acompanyanta, que 'ls va darrera. Caminen pausadament, fent brasset, ell ensenyant el paisatge. Quan són a la dreta, sempre al fons, se queden un moment aturats, de espalles al públich. En aquell moment entren per la dreta en Castelletto y en Vidal. Els altres, al sentir passos se giren y saluden, però no més els correspont en Vidal, per que en Castelletto va davant, En Vidal dissimuladament torna a mirarse a la senyora Ridaura, y quan crida al seu company, aquest ja es a la porta de l'hotel.

ESCENA DARRERA

En CASTELLS, la senyora RIDAURA y l'acompanyanta al fons. Per la dreta, en CASTELLETTO y en VIDAL.

VIDAL. *Ben marcat.* Castelletto, Castelletto!

CASTE. Què 't passa?

VIDAL Quina dòna més bonica!

En Castelletto no 'n fa cas y entra a l'hotel, se'n va al seu company. L'escena s'ha anat enfosquin, molt lleugerament. En Castells, la senyora Ridaura y l'acompanyanta han desaparegut pel fons dreta. Al lluny segueix cantant el chor. L'escena queda quieta. Se senten aprop els esquellots com d'un ramat que passa, sense veures. El teló baixa pausadament y s'acaba 'l primer acte

---

ACTE SEGON

La mateixa decoració de l'acte anterior. L'escena s'ha anat enfosquant, y el to de les montanyes del fons amoratantse; el cel pren tons de blau transparent y comensa a brillar, teune, alguna estela. Abans d'aixecarse'l teló comensa a sentirse el Chor d'homes que, al lluny, canta la «Cansó del batre», que segueix quan el teló es enlaire y va perdentse poc a poc.

ESCENA PRIMERA

Chor d' homes, que no's veu. En CASTELLETTO, en VIDAL, en QUIMET y el Dr. GARRIGA

MÚSICA

Anem batent, anem cantant,
que'l blat esclati triomfant.
Cantem, companys la cansó,
la cansó del batedó,
que'ls cants allarguen el día
y fan estimà'l demà
desconegut, que vindrà
ple d'alegría.
Anem batent, anem cantant,
que'l blat esclati triomfant.

PARLAT

QUIM. *Als altres tres que junt ab ell estan al fons, com pera millor escoltar el cant.* Ells en diuen la «Cansó del batre» y cada día, a l'hora baixa, la fan sentir quan van camí de la vila. *Baixen a l'escena.*

CASTE. Hermós espectacle! En la quietut del capvespre aquets cants produheixen forta emoció!

En Vidal y en Castelletto s'han assegut en primer terme. En Quimet y el doctor Garriga se passegen per l'escena, enrahonant baix.

VIDAL. Te sents poeta?

CASTE. Estich enamorat, Vidal.

VIDAL. Sense saber de quí.

CASTE. T'equivoques. Sé ben bé qui es aquesta dòna. Es clar que no puch precisarte si té'ls ulls negres, com els hi desitjava en els meus primers dies d'enamorat; però coneix a fons el seu caràcter, que ab tres anys de cartejarnos he tingut ocasió d'anarlo estudiant. *Pausa.* Ara, així y tot, es natural que tingui afany de conèixela.

VIDAL. D'una hora lluny se't veu l'impaciència.

CASTE. Estich neguitós perquè no vam concretar ab ella la manera de presentarnos aquí; y mentrestant pot passar temps y no sabem si ha vingut o no, perquè vés a endevinar si s'ha donat a conèixer o si ha mantingut l'incògnit.

VIDAL. Jo de tu preguntaria.

CASTE. No, esperem.

VIDAL. Estàs neguitós y no vols preguntar? No sé perquè tants escrúpuls... Jo me n'enteraria desseguida.

CASTE. Ja's coneix que ets periodista *Segueixen enrahonant baix.*

GARRI. *An en Quimet, com seguint la conversa que tenien en veu baixa.* Naturalment que podia esperar la setmana entrant pera empendre'l viatge, però he pensat que potser a l'establiment no hi havia metge, y ..

QUIM. Sí, ben fet, ben fet.

VIDAL. *Seguint la conversa ab en Castelletto.* Veuràs, fòra dubtes Vaig a preguntarli

CASTE. Espera que no enraioni ab aquell senyor .. No es prudent .

VIDAL. Encara tens prudència, tu? Ara sí que no comprench com has pogut ferte un nom. *En aquest moment passen aprop d'ells en Quimet y el doctor Garriga, y en Vidal emprèn, resolut, al primer.* Escolti, jove. Al doctor Garriga Permeti un moment...

GARRI Fassi, fassi

QUIM. Servidor de vostè.

VIDAL. El meu company voldria saber ..

CASTE. *Interrompentlo.* Si ha vingut aquí una senyora sola...

QUIM. Una senyora sola?

CASTE. Ja li diré més clar. Una senyora que hagi mantingut en certa reserva'l seu nom...

QUIM. Que jo l'hagi vista, no senyor.

VIDAL. Així es que no ha vingut encara.

CASTE. Es clar!. Res més, dispensi.

QUIM. De res, home.

VIDAL. Escolti: a quina hora se sopa en aquesta casa?

QUIM. Es qüestió d'esperarse mitja hora. No obstant, si volen que se'ls serveixi desseguida també's farà.

CASTE. No, no cal. Podríem, mentrestant, anar a allargar una mica les cames. Encare les tinch enrampades del viatge.

VIDAL. Anem, donchs. *S'aixeca, decidit.*

QUIM. Se'n van?

VIDAL. A donar un tom de pobre.

QUIM. Com els sembli.

CASTE. Fins després, senyors

QUIM. Estiguin bonets

CARRI. Passin tho be. *En Castelletto y en Vidal sen van per l'esquerra.*

ESCENA II

En QUIMET y el Doctor GARRIGA.—Poch després el XOFER y el MOSSO, que entren sostenint a l'ERNEST

QUIM. Com li deia, la feina es ben poca en aquesta casa. Aquí tothom està bo, la salut es inmillorable... *Se senten uns perllongats de l'Ernest.*

QUIM. *Alarmat.* Què són aquets ais?

GARRI. Què passa?

XOFER. *Entrant, junt ab el Mossó, sostenint a l'Ernest, que boi no pot caminar.* No s'apuri, home, no s'apuri. Aveiam, en aquest poble qui's cuida d'això de la Casa de socorro.

QUIM. Què ha estat, senyor Ernest?

XOFER. Res: una caiguda de cavall y mitja dotzeneta de costelles fracturades

ERN. Ai!. Ai!.. *El fan seure.*

QUIM. Senyor doctor, aquí dels seus auxilis.

XOFER. Me sembla que si no són espirituals no cal que s'hi amohini

QUIM. Home, no digueu això..

- XOFER. Als malalts ha d'animarsels *El Doctor Garriga ja'l desentes y en Quimet torna a pregarlo.*
- QUIM. Doctor Garriga...
- GARRI. Dispensi, però no pot esser. A l'establiment hi ha un altre metge en exercici y podria semblarli usurpació d'atribucions...
- QUIM. Home, per Déu!...
- En Quimet segueix pregantli en veu baixa que atengui al pacient, y l'altre excusantse.*
- XOFER. *A l'Ernest, que no para de gemegar* Però, sant cristià, qui el feia córrer d'aquella manera?...
- ERNE. Ai!... Ai!...
- XOFER. Calmis, que desseguida vindrà'l doctor... Deixil romiar què ha de receptorli pera enviarlo a l'altre barri.
- ERNE. Ai!... Ai!...
- QUIM. *Al doctor Garriga.* Que no sent al pacient com se exclama?
- GARRI. Però vostè per què no envia a buscar al doctor Castells?
- XOFER. Encara no està decidit això? *Al mosso.* Ves, noi, baixa a vila y digues al bagulaire que pugi a pendre mides, que quan el metge se decidirà ja haurà d'intervenirhi ell.
- ERNE. Ai!... Ai!...
- QUIM. Feu el favor de callar, vós!
- XOFER. Per què? També voleu enganyarlo a l'home, estant a les portes de la mort?
- QUIM. Calleu!... *Al doctor Garriga.* Senyor, Garriga, no pensava que vostè tingués tanta sang freda.
- XOFER. Vès que li fa al senyor doctor que 'ns morim d'una caiguda, si ell es capàs de matarnos ab una recepta?
- GARRI. Home, gracies pel favor.
- XOFER. Es justicia.
- QUIM. *Cridant a la porta de l'hotel.* Manel!... Vès si trobes al doctor Castells... *escapanli.* que tampoch servirà de res!
- XOFER. També té por de usurpar atribucions aquest?
- QUIM. Mentrestant, entrem al malalt a dins.
- XOFER. *Agafant altre cop a l'Ernest, junt ab el mosso.* Arri, tartrana
- QUIM. No s'apuri, senyor Ernest, que això no serà res.
- XOFER. No..., un cop d'aire. Ja veu que'l metge no hi dóna cap importancia.

GARRI No es això, home, però...

Y figurant que segueix excusantse, entren tots a l'hotel.

ESCENA III

Els senyors CAMPS, CASAS y CAMINS.—Donya ANTONIA FLORENTINA y Eulalia.—Homes y dònnes que no parlen.
—Després el XOFER y el Mosso.

Tots venen del fons dreta. Al davant els homes, que venen apresats, aixugentse la suor y esbufegant, Comensen a parlar així que entren y van desapareixent per la porta de l'hotel

CASAS. Vaia una manera de feros córrer!

CAMPS. Diu que ha donat tres tamborelles!

MAS. Y tant que'l coneix el seu cavall!

CAMPS. Aquest any no cullirem pels disgustos de aquesta tarde.

Entren les senyores, també bufant, al davant de totes donya Antonia. Al mateix temps per la porta de l'hotel se presenten el Xofer y el mosso.

ANTO. Ai, el meu fill del meu cor!

FLO. Veu, Eulalia això no'ls passa an els poetes.

EULA. Estich tota acalorada!

XOFER. *Desde la porta.* No cal que corrin senyores. La cosa va llarga y ja hi seran a temps. Els metges ara discuteixen y mentrestant el malalt està segur...

ANTO. Quants n'hi ha de metges?

XOFER. Dos, lo qual vol dir que quan s'hi possin, el mataran més depresa

ANTO. Fill meu!... Fill meu!...

Entren totes a l'hotel. El Xofer y el mosso les deixen passar y després se 'n van ells cap a l'esquerra tot dient.

XOFER. Ja voldria estarhi jo de malalt per trobar un metge que fes això, que del primer cop-de-puny a mitja màquina l'enviava a la casa de socorro, y del segon a tota màquina a l'Este.

MOSSO. Hont es l'Este?

XOFER. Un cementiri de Barcelona.

ESCENA IV

LLUISET y MATILDE, que venen corrent y jugant, pel fons dreta.

MÚSICA

LLUISET. Matildeta, Matildeta,
correspongui al meu amor.

- MATILDE. Y si no hi corresponia?
LLUISET. Fora empènyem a la mort!
MATILDE. Quin horror!
LLUISET. Miri que 'l cor se'm desboca
y an aquí hi haurà un fracàs
y vostè'n tindrà la culpa...
MATILDE. Freni un xich y anirà al pas,
si es que pot.
LLUISET. No puch pás.
MATILDE. Donchs fàssil anar al trot.
LLUISET. No bromeji.
MATILDE. No bromejo,
vuy dir que no corri tant,
que'm dongi temps per pensarmhi.
LLUISET. És que'l temps passa volant.
MATILDE. Díguili que tingui calma,
no's llessi ab aquest furor.
LLUISET. És que l'amor m'esperona.
MATILDE. Donchs contiho an el amor.
LLUISET. Quin dolor!
MATILDE. Y per si jo'm decidia
a accedí a ses pretensions,
ab què compta per casarse?
LLUISET. Ab un grapat de cansons.
MATILDE. De cansons no se'n pot viure;
vuy dir ai compta ab cabals.
LLUISET. Ab cabals y ab influencies
per guanyarne als Jochs Florals.
Matildeta, Matildeta,
correspongui al meu amor.

PARLAT

- MATIL. No m'hi conformo pas. Hauriem de passarnos
la vida menjant flors naturals... y violes de
argent
LLUI. No sigui tant esquerpa als meus sentiments.
Pensi que l'estimo molt
MATIL. Ja ho sé... Fins al cel .
LLUI. Y que vui casarme ab vostè
MATIL. No vagi tant depressa... Pensi que la caiguda
de l'Ernest ens ha fet córrer molt y ens con-
vé reposar.
LLUI. És que jo no'm cansaria mai de dirli que la
estimo.
MATIL. També ho sé... Y fins sé que jo'm cansaria de
sentirli dir el dia que estés de malhumor.
LLUI. És una ingrata, Matilde... Però'l meu amor
està per damunt de petiteses, y no faig cas
del seu gènit.

- MATIL. Vol dir?
- LLUI. Demanim una prova y veurà com no l'enganyo.
- MATIL. Sí?
- LLUI. Sí.
- MATIL. Donchs, conformes Jo li exigiré una prova del seu amor, y si la dóna jo prometo estimarlo... Fet?
- LLUI. Fet!
- MATIL. Vostè no ha de fer més versos.
- LLUI. No sigui tant crudel!
- MATIL. Lo dit, dit!
- LLUI. Està bé. No faré més versos. Però diguim ara que serà meva...
- MATIL. Oh, encara no hem acabat.
- LLUI. Què més vol de mi, dòna... perversa?
- MATIL. Si m'insulta, res.
- LLUI. Retiro la paraula. Digui, què vol més?
- MATIL. Que vostè fassi a les meves mans totes les poesies que porta damunt en aquest moment.
- MLUI. Les llesarà?
- MATIL. No.
- LLUI. Les estriparà?
- MATIL. No. Me reservo ferne lo que'm sembli.
- LLUI. Y m'estimarà?
- MATIL. Si.
- LLUI. Tingui, donchs *Se treu un munt de papers de les butxaques, y va deixantlos sobre la taula. Ella'ls va agafant d'un a un.* Aquí té'l pa del meu esperit.
- MATIL. D'aquest pa sí que no'n podriem viure.
- LLUI. Deixim besarlos abans ..
- Dissimuladament vol besarli la mà. Ella li pega un cop.*
- MATIL. Y ara!
- LLUI. Era una prova més del meu amor.
- MATIL. Ja'n tinch prou ab aquesta. . Moltes gracies, Lluiset.. Ara jo cremaré aquets papers y tot això haurà d'agrair-me la poesia.
- LLUI. No, això no!...
- MATIL. Son meves, ara...
- LLUI. Donchs diguim que m'estima...
- MATIL. Ja li diré més tard ..
- LLUI. No, no, no s'hi val... Donguim els versos. .
- MATIL. Sant Mateu qui troba es seu, jo'ls he trobat sobre la taula...

Fuig y ell li corre darrera. Després de donar una volta per l'escena, ella va cap a l'hotel, seguida d'ell. Quan són a la porta 's topan ab en Castells.

LLUI. Són meus! Són meus!

MATIL. *Topant ab en Castells.* Ai, dispensi, senyor doctor!

LLUI. Senyor doctor, perdoni!

ESCENA V

En CASTELLLS y la senyora RIDAURA

CAS. *An en Lluiset y la Matilde.* Estan dispensats! *A la Ridaura.* Per fi, amiga meva, he pogut deixar aquella gent empipadora! Aquí al menos se respira!

RIDAU. No's troba bé? Vol que fassi portar alguna cosa?

CAS. No, senyora, no; no cal: sols necesito aire, respirar ab tota llibertat. Y després tenirla a vostè aprop, al meu costat, perquè desitjo dir-li que es de necessitat que deixem quant abans millor Vilacalmosa, perquè pensi el dolor que per mí seria que ara un altre me la prengüés.

RIDAU. Y quí vol que'm prengui?

CAS. Què sé jo! Podria arribar aquell d'un moment a l'altre, y.. *tableau!*

RIDAU. Quí? Quí vol dir?

CAS. Ah! es veritat que vostè encara no dèu saber-ne res. Està a punt d'arribar un senyor que té una fama de Tenorio que esparvera, y diuen males llengües que allà ont-ell posa l'ull es peix al cove.

RIDAU. Y ara! Y vostè creu que jo m'haig de deixar conquistar pel primer que arribi, per Tenorio que sigui?

CAS. És veritat, Angelina. Perdoni, jo li prego, aquets moments de gelosia.

RIDAU. Y com vol que no li perdoni aquets defectes tan petits que al fi del fi indiquen carinyo, quan m'he fet ja'l pensament de perdonarli que durant tant temps m'hagi amagat que vostè es doctor en medecina?

CAS. Ah! però vostè també creu que jo soch metge? Vostè també creu aquesta etzegallada?

RIDAU. Tothom l'anomena doctor Castells...

CAS. Té raó, es clar! Tothom s'ho creu. Fins s'ho ha arribat a creure, a forsa de dirho y sentirho repetir, el mateix Quimet, que s'ha empenyat

en que jo havia de curar an aquell minyò que ha caigut del cavall... Però, no, jo no vui que vostè, l'única persona a qui puch confiar els meus secrets, també estigui en aquets error...

RIDAU. Y donchs?...

CAS. Jo vaig venir aquí, com li he dit abans, disposat a que ningú s'enterés que era en Castellletto... Van preguntarme quina professió era la meva, y vaig dirlos que la de metge.

RIDAU. No se perquè aquest empenyo en amagar el seu nom, la seva carrera

CAS. No vulgui saberho.

RIDAU. Com diu?

CAS. No vulgui saberho.. lo marejadors que són aquesta gent quan se tracta de tenir un artista a la vora.

En Quimet surt a la porta de l'hotel, y quan veu a la senyora Ridau a parlant ab en Castells, se detura, contrariat. Per fi, per l'interés que té en parlar ab el segon, s'avensa resolutament.

ESCENA VI

Els mateixos y en QUIMET

QUIM. *Encarantse ab en Castells, però dirigintse, abans, ab molt comediment, a la senyora Ridaura. Ab el permís de vostè, senyora; me convé tenir dues paraules ab el senyor...*

RIDAU. Vostè'l té...

QUIM. Sentiría molt..

RIDAU. No, senyor, no.. Precisament en aquest instant me retirava

Fa acció d'anarsen y en Castells l'acompanya fins a la porta de l'hotel. Ella saluda y desapareix. Quan es fóra, en Castells diu:

CAS. Dignes, Quimet, què passa?

QUIM. *Molt dur de tò.* Passa que vostè ha compromès el nom d'aquesta casa y es precis que miri d'anarsen desseguida.

CAS. Jo?... Jo he compromès el nom de la casa?... El sagrat nom d'aquesta casa? L'inmaculat nom..

QUIM. No estich per discursos..

CAS. Però escolta, benaventurat. Qui't feia dir ane tú que'm cridessin ane mi pera curar an aquell xicot? Què no ho sabies que'm posaves en un compromís? Jo no he compromès el nom de la casa... Tú has compromès el meu..

- QUIM. Donchs bé, perquè no torni a succehir, lo millor es que se'n vagi.
- CAS. Però digam: perquè'm vols fer pagar an-e mi la culpa dels cavalls que llensen al cavaller?
- QUIM. Ab tot això es com si no'm digués res. Jo lo que li dich es que se'n vagi desseguida...
- CAS. Desseguida?... Ja sabs lo que dius? No tens en compte que jo, en aquesta casa, hi tinch una dòna molt guapa ab una pila de mils duros y un automòbil de xeixanta cavalls?
- QUIM. Arreglis com vulgui, però vostè no pot estar una hora més an aquí.
- CAS. Es a dir que'm treus?... Es a dir que d'aquella amistat del Català de Barcelona, que va comensar ab pessés de dues pessetes que tu'm deixaves, ja no'n queda res?
- QUIM. Jo no trech a l'amich... trech al que ha compromes la casa...
- CAS. Y vols que me'n vagi?
- QUIM. Desseguida!
- CAS. Es l'última paraula?
- QUIM. L'última!
- CAS. *Espontaniament:* Ni un ral menos?
- QUIM. Ja l'hi he dit.
- CAS. *Pregantlo.* Quimet, no siguis crudel! Pensa que me tires a terra tot el meu pervindre... Deixamhi estar no més fins demà .. y jo't prometo que no serà interrompuda la calma de Vilacalmosa.
- QUIM. *Comensant a entregarse,* Però pensi ab el mal paper que m'ha fet fer a n'mi, no sabent curar al senyor Ernest!..
- CAS. Y per què t'hi has empenyat en que jo, davant d'un malalt, fes el paper de metge? Apa, Quimet, deixaho correr! Recòrdat que fa tretze anys que'ns coneixem ..
- QUIM. *Entregantse més.* Ja li he dit que jo no treia a l'amich...
- CAS. Treus al metge, veritat? Donchs ja es fòra. Feste'l càrrech que he estripat el titol...
- QUIM. No, no estich pas per bromes ..
- CAS. Me quedo, oi? . Oi que si?...
- QUIM. Però fins demà no més .
- CAS. Y sí, home. conformes. Mentrestant vaig a avisar a la senyora que's prepari pera marxar demà mateix *Se'n va per l'hotel.*

ESCENA VII

En QUIMET; per l'esquerra, en CASTELLETO y en VIDAL.; després el senyor CAMPS

CASTE. *Entrant, decidit, davant d'en Vidal, s'encara ab en Quimet.*
Perdoni!

CASTE. Déu els guardi.

QUIM. Vostè es, segons ha dit, l'encarregat de l'hotel?

QUIM. Per servirlo

CASTE. Y jo, no sab qui soc?

QUIM. Si no m'equivoco, ha donat el nom de Castells...

CASTE. Perfectament, si, senyor. Castells es el nom de familia... Però jo tinch un altre nom... un nom d'artista...

QUIM. No entench

CASTE. Jo soch en Castelletto! ..

QUIM. *Del tot sorprès.* Què diu ara?... Calli que si el senten!...

CASTE. Precisament ho vui dir ben alt pera que'm senti tothom .. El meu nom no l'he tingut d'amagar mai!

QUIM. Amàguil ara, creguim.

CASTE. De cap de les maneres. Vui saber qui es que avui, contractat per uns senyors que estiuegen aquí, ha tirat per terra la meva fama artística; qui ha estat que ha fet que 'l nom de Castelletto, que milers de llavis han lloat sempre, avui, a Vilacalmosa, un poble ignorat, fos trepitjat de la manera més vergonyosa.

QUIM. Home, per Déu, calmis.

CASTE. No'm vingui ab calmants! Fassi el favor de presentarme desseguida, al moment, als organitzadors de la funció.

QUIM. Ai de vostè si l'atrapaven!

CASTE. Però que no sab vostè que no he estat jo qui ha cantat aquí, aquesta tarde?

QUIM. Sí, es clar que ho sé ..

CASTE. Y donchs, a què venen aquestes amenasses?

QUIM. Però es que 'ls organitzadors de la funció busquen an en Castelletto pera ferlo agafar y si vostè diu que ho es l'agafen a vostè.

VIDAL. Justos!

CASTE. Es a dir que ara jo m'haig de fer passar per

un altre perquè no m'agafin per un delict que no he comès? . Tiri,ti ri, aveiam qui ha estat l'organizador d'això . Bé ho veurà que jo no soch l'altre.

VIDAL. Si no es cego.

QUIM. Es que a l'altre no'l coneixen.

CASTE. Y donchs, ab qui han tingut els tractes?

QUIM. Ab el seu representant.

CASTE. Però es que vostè suposa que jo puch consentir que això quedi així? Creu que jo estaré conforme en que'l meu nom sigui atropellat d'aquesta manera?

QUIM. Bé, no ha anat pas tant malament com vostè suposa...

CASTE. Si torna a dir això el consideraré complis! En tot el poble no's parla de res més . A l'estanch, al cafè, a la taberna, a tot arreu se diuhen pestes den Castelletto. Per tant, vegi què s'ha de fer pera que jo quedi en el lloch degut... Vuy que consti ben alt, d'una manera clara, que aqui no hi ha altre Castelletto que jo.

En aquest moment treu el cap el senyor Camps, y recullint les últimes paraules indica ab gestes lo que va a fer, passant la escena cautelosament, pero que els altres no s'adonin d'ell. Desapareix per la esquerra.

QUIM. Creguim a mi, no digui res absolutament. En aquest instant li convé que ningú sàpiga que es aquí, perquè un mal entès podria perjudicar-lo. Jo'm cuidaré de desfer l'erro quan sigui oportú.

CASTE. És que tot lo que tardi a saberse la veritat, la calumnia's farà més grossa!...

QUIM. Si ja quasi no se'n parla...

CASTE. Es precis que ni aquest quasi existeixi... *Van sortint gent del hotel,*

QUIM. Creguim, calli, home.

VIDAL. Bé, donchs, deixa fer... A arreglarho nosaltres sempre hi serem a temps.

ESCENA VIII

Els mateixos, donya ANTONIA, MATILDE, FLORENTINA, EULALIA. Els senyors CASAS, CAMINS, MAS y algun altre que no parla. La senyora RIDAURA y l'ACOMPANYANTA. Després el senyor CAMPS y una parella de MOSSOS D'ESCUADRA.

MATI. Ho veu, dòna? No ha estat res Uns quants blaus y prou.

ANTO Jo'ls asseguro que no montarà més a cavall; no estich pera sofrir aquets trastorns

FLO. Que fassi versos

LLUI. Ja hi tornem?

CAMI. Li tinch de dir, Quimet, que sort hem tingut del doctor Garriga: perquè lo que es el doctor Castells no sabia pas com sortirsen.

QUÍM. Donchs cregui que es un bon metge.

CASAS. No ho ha demostrat pas.

CASAS. L'emoció del debut .

La senyora Ridaura y l'acompanyanta s'han colocal en darrer terme,

VIDAL. *An en Castelletto.* No estiguis nirviós, home. Tot se arreglarà

CASTE. Quina infamia! Pensa lo'que deuhem haver dit de mi tota aquesta gent.

VIDAL. Bestieses, ja ho sé... però les deien de l'altre.

CASTE. Me venen intencions ..

VIDAL. No fassis publicitats. home... Escolta... sabs aquellà dòna tant bonica de quan hem entrat? .. Donchs ara es allà darrera. . Me'n vaig a parlarhi.

CASTE. Y com hi parlaràs?

VIDAL. Tu deixa fer...

S'aizeca, passant al fons, voltant dissimuladament pel costat de la senyora Ridaura, que parla ab l'acompanyanta. Ella per fi comprèn que aquell li fa l'ós y s'alsa resoluta, entrant a l'hotel. Ell la segueix.

QUÍM. *Acostantse an en Castelletto.* Sobretot li recomano prudencia. Avui, aquest vespre mateix quedarà en son lloch el seu nom.. Ara qualsevol paraula podria perjudicarlo..

Entra'l senyor Camps seguit dels mossos d'Escuadra, y senyalant an en Castelletto, dir:

CAMPS. Aquí. Fassin el favor d'agafar aquest home!

Tothom se queda sorprès al sentir la veu imperiosa del senyor Camps, y tots els ulls se fixen an en Castelletto.

CASTE. *Sorprès.* A mí?

QUIM. *Enèrgich, al senyor Camps* Què fa ara, vostè?

CAMPS. No es vostè en Castelletto?

Admiració y mormulls de tothom.

CASTE. *No sabent, de moment, qué respondre per la torbació* No..

CAMPS. Com s'enten? .. Jo he sentit com vostè deia:
Aquí no hi ha més Castelletto que jo!...

CASTE. *Desconcertat* Donchs bé, sí, senyor; jo soch en Castelletto!

Indignació general. Tothom se li vol tirar a sobre. En Quimet s'interposa desseguida entre en Castelletto y la massa. Ell està al mitg, en Castelletto a l'esquerra y tots els altres a la dreta.

UNS. Pocavergonya!

ALTR. Artista de carreró!

ALTR. Estafa!

Tothom crida, alsant els punys. En Quimet crida més fort encara.

QUIM. Calminse!.. Calminse, senyors!

UNS. A la presó!

ALTR. Al pal!

QUIM. Senyors, els he dit que tinguin calma!

CAMI. Ens ha estafat!

CAMPS. Li hem de fer menjar aquest telefonema!

Els mossos d'Esquadra estan al costat den Quimet, també calmant a la gent.

QUIM. Però, senyors, per l'amor de Déu! .. Tinguin paciència!.. Tot s'arreglarà! .. *Els crits segueixen. En Quimet s'esgargamello. Callin! Als mossos d'Esquadra. Vosaltres aneusen!*

Els mossos, indecisos, no saben què fer.

VEUS. No! No!

QUIM. Aquí soch jo qui mana! He dit que us-e n'aneu!

Els mossos se'n van, quedantse, emperò, part de fóra del reixat, a l'esquerra, observant. Després desapareixen del tot, arronsant les espalles.

Y vostès, lo mateix. Dèixinme sol ab el senyor. *Fer en Castelletto* No més per cinch minuts. *Tothom dubta que ha de fer.* Els ho demano per la tranquilitat de tots! .. Vagissen, que jo arreglaré lo que passa. Aquest senyor no es en Castelletto!

VEUS. Si ell mateix ho diu!

ALTR. Ens vol amagar l'ou!

QUIM. *Imposantse pel crit.* Prou, ja! He dit que se'n vagin!

CAMI. Això no es manera de tractar als parroquians d'un estab'iment!

CAMPS. Ens-e n'anirem desseguida, però serà de la casa y tot! . Demà pendrem el tren..

QUIM. Jo ho sentiré molt, però es precis arreglarho tot això Quan estiguin enterats de lo que passa, veuràn com tinch rahó Volen fer el favor de deixarnos sols?

UNS Anem, anem

ALTR. Què haurà passat?

ALTR. Què ha succehit?

Tothom menos els indicats més avall, se'n van per l'hotel.

ESCENA IX

En QUIMET y en CASTELLETTO. Poch després els senyors CAMPS y MAS.

QUIM. Senyor meu, jo ho sento molt, però ja veu l'escandol que ha portat la seva presencia en aquesta casa.. Vostè ha convertit Vilaalmosa en Vilaagitada.

CASTE. Bé y a mi què m'explica ara ab tot això?

QUIM. Vui dir que si no hagués vingut no hauria succeit res de tot això

CASTE. Es clar! Y si el cel caigués ens arplegaría a sota.

Surten els senyors Camps y Mas.

CAMPS. *Desde la porta.* Quimet!

QUIM. Altra vegada?

CAMPS. Ara venim a parlamentar en sò de pau.

QUIM. Què hi ha?

CAMPS. Els nostres companys ens han delegat pera que't manifestem, en nom de tots, que no's pot viure allà dintre, tanta es la calor que fa.

QUIM. Fassin el favor de dir als seus companys que menys se pot viurer en mitg de tants embolics . Que tinguin cinch minuts de paciència.

MAS. Però, y si en aquets cinch minuts se'n mort algun d'asfixiat?

QUIM. Ja hi ha metges a la casa. .

MAS. Si ens hem de refiar del doctor Castells! .

QUIM. Homes, fassin el favor! .

CAMPS. Nosaltres transmetrem als demás les teves raons . perquè nosaltres.. som sencills comissionats..

Segueixen parlant baix ab en Quimet, mentres dura la conversa den Castelletto y en Vidal, que surt precipitai per la porta de l' hotel.

ESCENA X

Els mateixos y en VIDAL.

VIDAL. *An en Castelletto, que està assentat a primer terme, capficat.*
Tu, una gran noticia . Bó! . Encara't dura
l'ensopiment?

VIDAL. Què?

CASTE. Que ja han vingut els mossos de l'Esquadra
pera endursem. .

VIDAL. De debó?... Y qui era que't volia fer agafar?...

CASTE. Aquesta gent ..

VIDAL. Aquells senyors? . Que no'ls ho has dit que jo
soch periodista y que'm tutejo ab el ministre
de la Governació y cada dia prenc café ab el
goverdador civil? Veuràs *Anant, decidit, al grupu*
que formen els senyors Camps y Mas y en Quimet. Escoltin ..

CAMPS. Digui .

VIDAL. Jo tinch el gust de no coneixels a vòstès ..

MAS. Gracies...

VIDAL. . però sé que han intentat fer agafar al meu
amich Castelletto, al meu excelent amich...

MAS. *Que amigos tienes, Benito!*

VIDAL. No interrompin. Si m'he dirigit a vòstès es
para manifestarlos que en Castelletto, aquest
Castelletto, nó el que aquesta tarde ha fet
comedia a Vilacalmosa que ell està massa
amunt pera que les orelles de vòstè hi arri-
bin, ab tot y esser tant altes

CAMPS. Aclarimho això.

VIDAL. Ja he dit prou *Torna a prop den Castelletto.*

MAS. Me sembla que'ns ha insultat

Segueixen parlant entre ells.

VIDAL. *An en Castelletto.* Donchs si, noi; tinch una gran
noticia per donarte .

CASTE. No estich pas per res, Vidal

CAMPS. *Acostantse, benevol, an en Vidal.* Permetim .

En Vidal es gra y l'altre li diu baix,

Es a dir que aquest senyor .no es en Caste-
lletto?

VIDAL. Si, senyor, que ho es en Castelletto... El lle-
gítim, l'acreditat .

CAMPS. El que té la marca registrada, vaja.

VIDAL. Justos

CAMPS. Y donchs aquell?

VIDAL. Aquell ha vingut aqui a engayanrlos a vòstès
com a xinos, ho comprèn ara?

CASAS. Y ahont es aquell?

VIDAL. Vegi si el tinch a la butxaca

En Camps, barret en mà, se dirigeix an en Castelletto, allargantli la mà, qu' ell refusa.

CAMPS. Així, senyor Castelletto, jo li prego que m' dispensi. Ha estat una equivocació que veritablement es de doldre .

MAS. *Que ha vis lo que feya l' anterior, també s' hi acosta y diu:* Li demano mil perdons.. Jo ja había sospitat que vostè no era capàs de fer allò .

CASTE. Gracies *Molt sech* *Se gira d'espalles an ell y s'encara an en Vidal.*

VIDAL. E-tàs per mí, ara?

CASTE. Digues, vaja.

VIDAL. Donc: preparat. Ella es aquí.

CASTE. Es cert? *Completament transformat.* Parla . Quí t' ho ha dit? Ahont es?

VIDAL. Parlo. M'ho ha dit ella mateixa. Es allà dins. Sabs aquella senyora tant espatarrant? Doncs es ella mateixa.

CASTE. Y tu hi has parlat?

VIDAL. No t' ho dich?

CASTE. Per què no m'ho deies desseguida? Anem, presentamhi, la vuy veure. . Verdaderament es guapa? Què t' ha dit? Té distinció?

VIDAL. Tot t' ho guanyes, tu, noy... No corris tant, home.. no corris tant. . Tampoch l' a'raparàs.

CASTE. Què vols dir?

VIDAL. Es el cas que ja t' ha trobat ella.

CASTE. A mí?

VIDAL. Sí, al menos bé s' ho pensa. Hi ha un fulano que's fa passar per tú.

CASTE. Un altre? El mato!

VIDAL. Espèrat. Tot s' arreglarà

CASTE. Encara vols que m' esperi més?

Segueixen parlant entre ells

ESCENA XI

Els mateixos y en LLUISET, per l' hotel

LLUI. Els senyors m' han comissionat pera que m' enteri de si poden sortir y de si ha pasat alguna cosa als senyors Camps y Mas.

En Quimet entra a l' hotel. En Vidal segueix parlant ab en Castelletto, En Lluiset se queda enraonant ab els senyors Camps y Mas.

- MAS. *An en Lluiset.* Sab lo que passa? Que en Castelletto, el verdader, l'artista celebre, es aquell senyor...
- LLUI. De debò? Ara si que li llegiré'l sonet, donchs.
S' obren les finestres.
- MAS. No, no li vagi pas ab sonets ni ab sonades, que's veu que té un gènit del dimoni. *Va sortint gent.*

ESCENA XII

Els mateixos y els senyors CASAS y CAMINS. Les senyores donya ANTONIA, FLORENTINA, MATILDE y EULALIA. Homes y dònes que no parlen.

- CAMI. *Bufant.* Ay, gracies a Deu que's pot respirar!... Creya que'm moriria d'insolació!...
- EULA. Papà, si allí dins no hi feya sol!
- FLO. He espatllat tres vanos, Matilde.
- MATIL. Jo un ab versos den Lluiset.
- CASAS. Aquesta fresca retorna.

Durant tot aquest diàleg, en Castelletto y en Vidal se passegen pel fons.

- LLUI. Si sabia lo content que estich, Matilde... Aquell senyor no es en Castelletto y li podré llegir el sonet.
- MATI. Si el pot llegir a qualsevol que no sigui en Castelletto, llegeixil al papà, que'l farà content.

Al veure que en Lluiset parla com sabent alguna cosa, se va fent un grupu al seu voltant. Altres voltan als senyors Camps y Mas.

- LLUI. No, es que sí que es en Castelletto.
- MATI. En què quedem?
- LLUI. Però no es el que ha cantat aquesta tarda.
- MAS. *A l'altre grupu:* Pobre senyor! Nosaltres que volíem lynxarlo!
- CASAS. Li haurem de donar satisfaccions.
- MAS. Y li demanarem que canti...
- CASAS. Ben pensat! Podriem ferlo cantar junt ab el doctor Castells, que'ns ha promès una vetllada...
- CAMPS. Me sembla que no se'n treurà res. Es molt sorrut. Nosaltres li demanavem perdó y ens ha girat la cara.
- CAMI. Però per què deu haver vingut aquest home an aquí?

MAS. Es lo que jo no m'explico.

Surten per la porta de l'hotel l'Ernest, en Castells y el doctor Garriga.

ESCENA XIII

Els mateixos, més en CASTELLS, L'ERNEST y el
Doctor GARRIGA

MATI. *Veientlos sortir.* L'Ernest! L'Ernest!... Ai.. ara sí que si el trobés pel carrer no'l coneixeria, ab el cap tant envenat.

ANTO. Còm te trobes, fill meu?

ERN. Bé, mamà...

GARRI. Anem, això no serà res. Ara li convé espargir-se una mica, que'l cap no se li carregui Anirem a donar un volt.

MATI. Sí, sí, nosaltres els acompanyarem. Venen, vostès? *Als papàs.*

MAS Anem.

LLUI. Tots, tots; anemhi tots, apa.

CAMPS. Ahont?

LLUI. A acompanyar al malalt a passejar una mica.

CAMI. Anem, vaja.

S' ho diuen ab moviments de cap els uns als altres y tots segueixen; van escampantse per la esquerra o pel fons. Al passar aprop den Castelletto y en Vidal els saluden molt cerimoniosament, però ells no 'n fan cas.

CAS. *A l'Ernest.* Això li succehirà sempre que no tingui prudencia, amich meu. Ab els cavalls no s'hi poden fer bromes. *Desapareixen.*

CASTE. *Baixant a l'escena.* Gracies a Déu que'ns han deixat sols!

VIDAL. *Als que se'n van.* Aneu, poble que no parla!

CASTE. Que parla massa, vols dir.

VIDAL. Però no diu res.

CASTE. Quin desitg tinch de veure an aquesta dòna! Com t'envejo a tu que ja hi has parlat!

VIDAL. Feste periodista.

CASTE. Y qui serà aquest ximple que's fa passar per mi?

VIDAL. No tant ximple com suposes.

CASTE. Tu li havies d'haver dit an ella, que era víctima d'un engany.

VIDAL. Ca, home! No m'hauria cregut pas. Figúrat que de bones a primeres m'ha preguntat, ria-

llera, si era jo que tenia una fama de Tenorio que havia arribat a les seves orelles...

CASTE. No passem més temps. Anem a veurela. Ara que tothom es fòra es la gran ocasió. Anem.

Se dirigeixen a l'hotel y a l'esser a l'escala 's topen ab en Quimet y la senyora Ridaura y l'acompanyanta.

VIDAL. Ah!... miratela... Aquí la tens.

CASTE. *Visiblement emocionat*, Oh!... quina dòna més hermosa!

ESCENA XIV

En CASTELLETTO, en VIDAL, la senyora RIDAURA, la seva acompanyanta y en QUIMET.

RIDAU. *Saluda respectuosament an en Vidal, y després diu an en Quimet, apart*: Estich decidida. Jo no hi puch estar més aquí. Crech que desde que he arribat estich malalta.

QUIM. Com vostè vulgui, senyora.

RIDAU. Quan sigui fòra, farà'l favor de dir al senyor Castelletto que m'escrigui pera dirme hont ens veurem.

QUIM. Serà servida.

RIDAU. Vostè *a l'acompanyanta* vagi a dir an en Miquel que tingui el cotxe a punt, que'ns-e n'entornem. *L'acompanyanta se'n va.*

VIDAL. *Que ha sentit les darreres paraules*. Es a dir que la senyora 'ns deixa?

RIDAU. Sí, es precis.

VIDAL. Ho sento. Tenia desitjos de presentarli un amich meu que tal volta hauria plagut a vostè ferhi coneixensa. *Senyala an en Castelletto, que saluda emocionat, ab un moviment de cap, que es correspost per ella.* El meu amich hauria volgut parlar ab vostè de coses que l'interessen.

RIDAU. *Dubtosa*. No sé...

CASTE. Senyora: es, per vostè, de tota precisió que abans d'anarsen tinguem dues paraules.

RIDAU. Si no són més que dues paraules...

CASTE. Quan vostè hagi sentit les primeres, tindrà interès en conèixer les altres

QUIM. (Pobre Castells!) *Se'n va.*

VIDAL. Jo 'm retiro, senyors...

RIDAU. No, de cap de les maneres .. *Ben marcat*: Restar aquí a soles ab un desconegut, podria perjudicarme.

CASTE. Sí, quèdat, Vidal.

VIDAL. No'm plau molt, no, però vaja.

CASTE. Senyora .. fassi l'obsequi *Oferintli seient.*

RIADU. No, no cal. Dispensi que no pugui escoltarlo més que'l temps de que m'avisin pera marxar.

CASTE. No hi fa res... *Ella s'asseu, y després ho fa en Castelletto. Pausa. Ell no sab com comensar la conversa. Ella se'l mira, encuriosida. Per fi ell comensa, costantli expresar-se.* Donchs .. el cas es, senyora, que jo desitjáva vivament parlar ab vostè per ferla sabedora de... la expressió es ùna mica dura, però en fí... Ferla sabedora de que es víctima de la més grossa de les infamies.

RIDAU *Sorpresa.* No sé a que pot referirse ..

CASTE. Sí, es clar: he comensat, tal volta, malament .. Ja li dire: pel meu amich Vidal m'he enterat de que vostè es donya Angelina Ridaura...

RIDAU. Perdoni: he dit al seu amich que'l meu cognom era el de Ridaura, però no li he parlat del nom de fons.

CASTE. *Boi desilusionat.* Ah, però es que vostè no es donya Angelina Ridaura?...

RIDAU. Sí efectivament, pero no comprench com vostè s'ha enterat ..

CASTE. L'extranya que'l sàpiga? Perfectament. Així l'extranyarà encara més que jo sàpiga'l motiu de la seva vinguda a Vilacalmosa *Ella fa un moviment de gran extranyesa.* Uns amors nascuts a poch a poch, a mida que'l correu portava cartes.

RIDAU. *No podent dominar l'extranyesa, ab interès.* Vostè sab? ..

CASTE. *Ab gran veemencia, pausat, recalcant els mots, ple de sentiment.* Sé que era una nit, a París .. El teatre de la Opera bullía d'entusiasme... Un baríton, en Castelletto, celebrava la *serata d'onore.* Feyá «Hamlet» .. En Castelletto era català. . Y en un dels entreactès, quan el seu *camerino* era ple d'admiradors que l'abrassaven, va presentarse un empleat ab una carteta... Una carteta escrita ab caràcters fins sobre paper rosa... En Castelletto va obrir el sobre, encuriosit... En els llavis de tots els presents s'hi dibuixava un somriure maliciós. Una veu va insinuar: *odeur de femme.* Ell va llegir. en el plech odorós: «Admirable compatrici: Plena d'entusiasme vos saluda una dama que ha vist per un moment, en ple París, triomfar l'esperit de

Catalunya.. » En Castelletto va mirarse a tothom, el cor bategantli per la més intensa de les emocions .. Va sentir que una foguerada d'entusiasme li pujava cor amunt, y ple d'orgull va dir:—No'n maliciin, senyors, d'aquesta carta... Es la veu de la patria que'm saluda

No cal dir l'efecte que aquest discurs ha fet an ella. La emoció la té compresa. A l'acabar en Castelletto, ella diu ingenuament, no podent resistirse:

RIDAU. Aquella carta era meva ..

CSATE. Sí, de vostè era: vostè la firmava... Després en Castelletto va voler saber qui era la dama desconeguda que aquella nit d'emocions li havia fet sentir la mes forta... Y un cop va saberho—se tractava d'una dama hermosa, deyen les referencies, y a fe que no mentien—va enviarli un retrat vestint el trajo d'«Hamlet,» ab unes ratlles al peu que deien: «A la dama generosa que lluny de la patria me l'ha feta estimar més y més»...

RIDAU. *No podent reprimir la sensació de joia que la domina.* Sí, sí, es cert. Després jo vaig enviarli an en Castelletto una altra carta de regraciament, que va esser contestada el mateix dia.

CASTE. Y en la qual ell deia: «Tinch un fort sentiment d'haver de sortir demà de París, perquè me dol no estrènyeli la mà. Ja li escriuré desde Londres, cap ahont m'encamino»...

RIDAU. Y aquella carta promesa va venir a les meves mans, afectuosa.

CASTE. Y després en Castelletto va rebren una altra, y una altra vostè; y aquelles cartes que havien comensat complacents, van devenir amistoses, y una simpatia viva s'anava despertant de l'un per l'altre, fins que la passió va esclatar, triomfan'a, y la darrera rebuda per ell es aquesta. . *N'hi ensenya una.*

RIDAU. *Ab tot l'entusiasme.* Sí, sí! . *Fixantse en ell, que la mira apassionat.* Oh! aquets ulls, com els reconech! Com me recordan la mirada escrutadora, interrogant, d'Hamlet davant del misteri!

CASTE *Acostantshi.* Angelina, Angelina, l'estimo!

RIDAU, *En Vidal se'n va, fent el distret, pel fons.* Apassionada. Vostè, vostè es el Castelletto de les cartes apassionades! .

CASTE. L'havien enganyada...

RIDAU. Sí com no he sabut endavinarho?

MÚSICA A L'ORQUESTA FINS AL FINAL DE L'ESCENA

CASTE. Però què hi fa si ja la tinch als meus brassos! . .
Ab quina ansia l'esperava aquest moment de joia! Ab quin afany he vingut cap aquí!.. Y després, quan en Vidal m'ha dit que vostè era aquí, tot lo que passa, oh, allavors!... quin neguit fins a veurela!... He sofert més aquesta vetlla, que en tota la meva vida...

Se senten rialles y veus que s' acosten.

RIDAU. Quina infamia, aquell home!...

CASTE. No hiensem més... Pensem no més en la joia que avui ha d'envoltarnos... Anem, anem, que ve gent... Anem ahont no sigui interrompuda la calma d'aquesta vesprada serena; ahont no sigui torbat el diàleg que ja'ns floreix en els llavis, desitjosos, tant temps, de descloures...

L' agafa, amorós, pel bras, y ella, encisada, desapareix. Desapareixen fons dreta.

ESCENA XV

En CASTELLS, en LLUISET, els senyors CAMPS, CASAS, CAMINS y MAS, per l'esquerra.

CASAS. Senyor doctor, vostè es un plaga!

CASTE. No, senyors... Jo soch un home que considera que la vida, sense incidents ni alegries, seria com una familia sense pa, una casa sense fonaments o un barret sense ales.

CASAS. Una cosa incompleta, vaja.

MAS. Y en quant a la senyora...

CAS. Té diners, té automòbil... Es guapa, m'esti! ma... y crech que es per demés dirlos que anem trona avall desseguida...

CAMI. Ah, hi ha casori, eh?...

CAS. Ja ho crech!

CAMI. Donchs tingui! *Donantli una targeta.* Me complasch en oferirli els meus magatzems de Barcelona... Tinch un vinet de taula!....

CAS. Gracies... Sí, senyors: l'any que ve donya Angelina Ridaura vindrà a Vilacalmosa donant el bras al seu espós el doctor Castells...

Entren pel fons en Castelletto y la senyora Ridaura, fent brasset. Tots se miren, sorpresos, perque quan en Castells diu les darreres paraules, aquells ja son gairebé davant d'ells. En Castells abaixa 'l cap, no sabent per hont gir arse. Per fi, diu el senyor Casas.

CASAS. Vol fer el favor de dirme si aquell senyor es el doctor Castells? O es que aquí ja hi ha més metges que a les nòmines de l' Ajuntament?

ESCENA XVI

Els mateixos, la senyora RIDAURA y en CASTELLETTO.
Després el XOFER.

CAS. *Durantli encara l' atorament, tot de sobte se redressa, com si li hagués vingut una gran idea, y donantse compte de lo que passa, diu al senyor Camps.* Senyors: no'l coneixen?... Es en Castelletto, es ell!...

CAMPS. Vaia una noticia!

CASAS. Es clar que ho sabem!

CAS. Si, ja ho saben els senyors qui soch jo!...

CAS. Y no li cau la cara de vergonya de presentarse aquí, després de lo que ha fet aquesta tarda?

CASTE. Y vostè està disposat a sostenir davant meu que es en Castelletto?

CAMPS. Com, vostè es? .. *Van entrant gent.* Mirin, vinguin, vinguin tots!... Ja'l tenim!... En Castelletto es aquest!... Preparis a morir!

VIDAL *Que ha entrat ab altres.* Còm? ja s'ha trobat?.. Encaixi, company. *Admiració general.* Senyors, no se admirin... El meu amich el tenia per ximple y jo he dit que era un viu . vegin si m'he equivocat!

CAMPS. Me'n vaig a buscar els mossos.

VEUS No, no...

ALIR Sí, sí!...

RIDAU. Un moment... No hi vagin. Qui més ha sofert per les mentides d'aquest senyor he estat jo, y el perdono.

CAMI. Y les tres mil pessetes que'ns ha robat?

RIDAU. Còm?

CAMPS. Tres mil pessetes ens ha fet avensar per la funció.

CASTE. Tres mil pessetes no més?... Y què volien que fes ab tres mil pessetes .. No han pagat pas lo que devien..

CAS. N'hi ha tants que no paguen lo que dehuen!..

CAMI. Però es que d'aquestes tres mil pessetes no n'hem disfrutat gens!

CAS. Y l'atractiu dels comentaris?

CASAS. Encara vol tenir rahó!..

MAS. Jo'l faria agafar!

VEUS. Sí, sí!...

CAS. *Ab un esfors suprem* Senyors: condemninme a mort si volen, però abans deixinme parlar... No hi ha cap tribunal, per absolut que sigui, que no escolti al reu. . Sí, jo soch el que aquesta tarde volia fer «I Pagliacci.» Però no he usurpat cap nom, jo: jo també'm dich Castelletto... Joseph Castells, Castelletto desde que canto al teatre, perquè vesteix més .. Jo vaig rebre'l convit pera que vingúes a cantar aquí, y vaig venir. Per què van contractarme si m'havien de rebre d'aquella manera?

CAMPS. Nosaltres no vam contractarlo a vostè Vam escriure an aquest senyor. *Per en Castelletto.*

CAS. La carta van durmela an-e mi, y el sobre no deia més que G. Castelletto... Vostès havien de precisar si era Giovanni, que es el senyor, o Giuseppe, que soch jo... Y en quant a les tres mil pessetes, jo no les he robades, no, no senyors... Jo ho he pagat tot, tot..

CASTE. Però, y a la senyora, per què l'ha enganyada?

CAS. Perquè en Quimet ha dit que'm demanava an-e mi . Quan l'he vista tant hermosa m'he deixat portar per l'entusiasme. A qui no entusiasma tanta bellesa?. . Y aquí tot... Ara, si troben que he delinquit, pòrtinme a la presó.

Se va treient la barba y el bigoli.

FLO. Pobre senyor ! .

MAS Opino que l'hauriem de perdonar.

VEUS. Sí, sí

ALTR. Va, perdonemlo!

CAS Si vostès me perdonen, jo'ls prometo donar la vetllada que m'han demanat, aleshores que han trobat que no es tant dolenta la meva veu Pensin que un artista no està sempre en plena possessió de les seves facultats Aquí en tenim un que'ls públichs més exigents han regonegut com eminencia, y ell podrà dirho. L'artista, per dolent que sigui, quan estima l'arté moments sublims d'emoció que sobrepujgen a les seves facultats.

CAMPS. Vaja, queda perdonat per mí..

TOTS. Sí, Sí.

MÚSICA A L'ORQUESTA FINS AL FINAL

CAS. Gracies. Jo, malgrat lo que m'ha succehit a Vilacalmosa, sempre la recordaré ab plaher, que en elle hi he trobat ànimes generoses a les quals procuraré pagar la seva benevolencia. Jo'ls prometo rescabalarlos dels disgustos d'avuy. Jo'ls prometo cantar « I Pagliacci » un altre día, segur de que hauré triomfat quan al final de l'obra, el tenor digui aquella frase tràgica: « La commedia e finita. . »

Tots, commoguts, abrassen an en Castells per lo bé que ha dit la frase, mentres el teló va baixant. S' ha acabat la farsa.

Barcelona, Setembre de 1907

Altres obres de l' autor

Quan l' amor ha encés la flama, *comedia en tres*

actes: : : : : : : : 2 *ptes.*

h' eterna quèlió, *pas de comedia* : : : 1 »

Mai se fa tard si el cor es jove, *comedia en*

tres actes: : : : : : : : 2 »

Biblioteca Popular Teatral

PUBLICACIÓ PERIÓDICA DE COMEDIES CATALANES

Una comedia cada setmana.

Suscripció: 2'50 ptes. trimestre

ADMINISTRACIÓ: Petritxol, 2. Imprempta. = BARCELONA.

VAN PUBLICADES

- Obra 1.ª **Ignocencia.** *Passatemps còmic-lirich, en un acte, de Eduart Aulés.*
- Obra 2.ª **Matrimoni felís.** *Diàlech còmic en un acte, de August Barbosa.*
- Obra 3.ª y 4.ª **Vilacalmosa.** *Sarsuela en dos actes, de Avelí Artís y Balaguer.*

SEGUIRÀN PUBLICANTSE

- Obra 5.ª **Felicitat eterna.** *Joguina en un acte, de Lluís Puiggari.*
- Obra 6.ª **El bon lladre.** *Epissodi còmic en un acte, de Salvador Bonavia.*
- Obra 7.ª **Un cop d'estat.** *Comedia en un acte, de J. Pous Pagès.*

9 altres que s'anunciaràn oportunament